IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 21 (2017) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, četrtek 24. januarja 1952 Cena 20 lir

Izvoljeni člani podkomisije opazovalcev miru na Balkanu

Z izpolnjevanjem poverjene ji naloge bo ta podkomisija lahko koristno služila ohranitvi miru in varnosti na Balkanu - Sovjetska zveza se je ustanovitvi te komisije uprla, ker prav ona odklanja ureditev odnosov z Jugoslavijo v duhu Listine OZN in je odgovorna za napetost ob vzhodnih jugoslovanskih mejah

PARIZ, 23. — Danes se je sestala komisija opazovalcev miru in izvolila svojega predsednika za leto 1952, ki je kolumbijski delegat Francisco Urrutia Hoguin; za podpredsednika je bil izvoljen češkoslovaški delegat Jiri Nosek, za poročevalca iraški delegat Awni Khalidy.

Nato je komisija z 12 glasovi proti dvema (SZ in ČSR) sprejela kolumbijsko resolucijo, s katero se ustanovi podkomisijo za Balkan, ki jo bodo sestavljali predstavniki ZDA, Francije, Kolumbije, Švedske in Pakistana.

Proti ustanovitvi te podkomisije je protestiral sovjetski delegat Carapkin, trdeč da je namen tega organizma zakriti napadalne načrte Angležev in Američanov na Balkanu, kjer da ni nobene napetosti. Ameriški delegat je predlagal, naj se upošteva mnenje razpuščene komisije za Balkan.

Na podlagi današnjega sklepa bo imela podkomisija za Balkan svoj sedež v New Yorku in bo lahko poslala na zahtevo katere koli države ali vseh prizadetih držav — toda samo na ozemlje držav, ki bodo dale svoj pristanek — opazovalce v vse one kraje Balkana, kjer bi se pojavilo stanje mednarodne napetosti.

V političnem odboru OZN so nadaljevali razpravljanje o sprejemu novih članov. Perujski delegat je obrazložil novo spremenjeno besedilo svoje resolucije, ki upošteva razne pripombe posameznih delegacij. Načrt upošteva tudi pripombo libanonske delegacije, ki predlaga, naj se člani Varnostnega sveta v bodoče posvetujejo, zato da prispevajo k temu, da bi Varnostni svet stavil pozitivna priporočila glede prošenj za sprejem, ki niso še rešene.

Sovjetski delegat Malik je odgovoril na včerajšnje izjave ameriškega delegata Grossa in se vprašal, čemu se ostale delegacije upirajo sovjetski tezi za skupen sprejem vseh kandidatov. Obtožil je nato ZDA, da sabotirajo večino v Varnostnem svetu, zato da dosežejo sprejem med Združene narode samo onih držav, ki so včlanjene v atlantskem paktu. Trdil je, da dejansko postavljalo ZDA veto proti sprejemu onih držav, ki ne sprejemajo njihovih ukazov; sovjetski veto pa da je samo »obramba držav, ki so žrtev ameriške diskriminacije«. Po Malikovem govoru je bila seja odložena na jutri. Posebni politični odbor je proučil poročila komisarja OZN za Libijo Adriana Pelta in bivših držav upraviteljic (Velika Britanija in Francija).

Angleški in francoski predstavnik sta poudarjala nujnost tehnične in gospodarske pomoči OZN Libiji ter izrazila upanje, da bo Libija kmalu sprejeta v OZN. Pakistanski delegat je izjavil, da se mu ne zdi, da je zaskrbljenje v nekaterih krogih zaradi navzočnosti tujih čet in zaradi vojaških oporišč v Libiji utemeljeno. Egiptovski delegat pa je zahteval takojšnji umik tujih čet, ki so še v Libiji.

Nato je libijski ministrski predsednik Muntasser izrekel priznanje Organizaciji združenih narodov, ki je privedla Libijo do neodvisnosti, ter Franciji in Veliki Britaniji.

Popolne so Avstralija, Cile, ZDA, Irak, Filipini in osem drugih držav predložile načrt resolucije, v katerem se izjavlja, da bi morala biti nova libijska država sprejeta v OZN. Irak je edina arabska država, ki je pristala na to resolucijo. Egipt ima namreč pomisleke predvsem glede prevzema oblasti nove države, ki po njegovem mnenju ni popolna, ker so tuje čete še na njenem ozemlju. Egipt je tudi mnenja, da komisar OZN in države upraviteljice niso izvedli svoje naloge v skladu z resolucijo glavne skupščine OZN od 21. novembra 1949. Domnevalo, da namerava egiptovska delegacija predložiti spremembe k tej resoluciji.

Sovjetski delegat je obtožil zahodne države, da so namenoma zavlačevale izvedbo načrtov za neodvisnost Libije in da sedaj izkoriščajo libijsko ozemlje na način, ki je v prid njihovim napadalnim načrtom». Prečital je nato resolucijo, ki pravi, da novitev vojaških oporišč v Libiji nedopustna in je zato nujno potreben njihov umik v treh mesecih. Jutri popoldne se bo razprava nadaljevala.

Pod večtedenskem razpravljanju je odbor za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja izpremenil z 29 glasovi proti 21 in šestimi vzdržanimi svoj lanskoletni sklep in sprejel predlog Belgije, Libanona in ZDA, da se dogovor o osnovnih človeških pravicah razdeli na dva dogovora: 1. dogovor, ki bo vseboval tako imenovane klasične državljanske in politične pravice, in 2. dogovor, ki bo vseboval gospodarske, socialne in kulturne pravice. Na ta način so po enem letu uspeli napori držav, ki se niso strinjale s sklepom glavne skupščine OZN, da bi se obe vrsti pravic povezali v enoten pakt o človeških pravicah.

Pred glasovanjem je govoril tudi jugoslovanski delegat Vladimir Dedijer, ki je poudaril, da imajo pristaši delitve dogovora o osnovnih človeških pravicah na dva dogovora samo en argument, in sicer, da je sistem izvajanja v praksi za eno in drugo vrsto pravic različen. To pa je aprioristična postavka, ki ni z ničemer dokazana. To je očitek izključno tehničnega pomena, medtem ko je vprašanje enotnosti pakta globoko načelno vprašanje, vprašanje integritete človeške osebnosti in vprašanje idejne postavke listine in deklaracije. Vsa ta mehanična delitev osnovnih pravic človeka pomeni napad na idejne postavke OZN in splošne deklaracije o osnovnih pravicah človeka.

SPREMEMBE v zunanjem ministrstvu ZDA

WASHINGTON, 23. — Predsednik Truman je imenoval Davida K. Brucea, sedanjega veleposlanika ZDA v Franciji za državnega podtajnika namesto Jamesa Webba, ki je danes podal ostavko.

Truman je nadalje predložil senatu naslednja imenovanja za pomožne državne tajnike: Johna Allisona za diplomatsko službo namesto Deana Ruska; Henrya Byroadea, ravnatelja urada za nemške zadeve, namesto Mc Gheea, ki je imenovan za veleposlanika v Turčiji, ter Howlanda Sargeanta namesto Edvarda Bareta, ki je tudi podal ostavko.

Churchillov povratek

NEW YORK, 23. — Winston Churchill se je danes zjutraj vkrcal na prekooceanski parnik «Queen Mary», ki je kmalu nato odplul proti Angliji. Prejšnji dan je newyorški župan izročil Churchillu častno medaljo newyorškega mesta. Običajna slovesna izročitev medalje je bila odpovedana zaradi Churchillove obolelosti in odpadel je tudi slavnostni sprevod po newyorških ulicah. Impellitteri je Churchillu prinesel medaljo v njegovo sobo v stanovanju Bernarda Barucha, katerega gost je bil Churchil v New Yorku.

Churchilia čaka ob povratku težka parlamentarna bitka. Parlament se bo vrnil s počitnic 29. januarja in bo takoj začel z debato o treh vprašanjih, glede katerih pripravljajo laburisti hud napad na vlado. Gre za gospodarsko politiko konservativne vlade, 2za Churchillov obisk v Washingtonu in za zunanjo politiko vlade. Temu je treba dodati še vprašanje lorda Alexandra, ki ga namerava Churchill imenovati za vojnega ministra svoje vlade. Laburistično nasprotovanje ne velja toliko Alexandrovi osebi kot dejstvu, da je Alexander general, medtem ko bi laburisti raje videli civilista na tem mestu, in da je član lordske zbornice; že doslej so laburisti kritizirali Churchilla, da ima v vladi preveč lordov.

Po dosedanjih znakih sodeč, se bo glavna laburistična ofenziva skoncentrirala na gospodarskih vprašanjih. Laburisti imajo v parlamentu dva zelo vidna gospodarska strokovnjaka — nekdanjega finančnega ministra Gaitskella in nekdanjega podtajnika zakladnega ministrstva Douglasa Jaya. Gospodarski položaj Anglije pa nudi dovolj prijemov.

O zunanji politiki so laburisti doslej molčali. Odkar je zapustil zunanje ministrstvo, se Morrison v nobenem govoru ni dotaknil zunanje politike. Tudi Attlee se je vzdržal vseh zunanjepolitičnih komentarjev. Prvi, ki se je spustil na zunanje politično področje, je nekdanji laburistični državni minister Kenneth Younger, ki je sodeloval z Bevinom in Morrisonom v zunanjem ministrstvu. Youngerjeva današnja izjava se zdi kot predigra v laburistični napad na oni del Churchillovega razgovora s Trumanom , ki je obravnaval politiko na Daljnem vzhodu.

Zakaj Angleži nočejo italijanskih rudarjev

LONDON, 23. — Konservativni poslanec Victor Raikes je danes govoril v Liverpoolu in izjavil, da «pravi razlog, zaradi katerega se angleški rudarji upirajo prisotnosti italijanske delavne sile v angleških rudnikih, ni samo strah pred brezposelnostjo, temveč tudi italijanski «sex appeal», ki uživa velik ugled med rudarskimi ženami in hčerkami in ki je, kot se zdi, imel že porazne rezultate. Britanski rudarji se branijo, kot se pač morejo». Poslanec Raikes je predlagal, da bi te težave premostili tako, da bi bili italijanski delavci zaposleni v jaških, v katerih ne delajo Angleži, in da bi živeli daleč izven angleških rudarskih naselj.

Estes Kefauver kandidat demokratične stranke na predsedniških volitvah?

WASHINGTON, 23. — Pristaš demokratične stranke senator Estes Kefauver je danes na posebni tiskovni konferenci izjavil, da je zahteval, da ga stranka predlaga za svojega kandidata na predsedniških volitvah v ZDA. Dodal je, da je sklenil, zagovarjati svojo kandidaturo «do dna», pa čeprav bi predsednik Truman sklenil ponovno kandidirati.

Senator Kefauver je bivši predsednik senatske preiskovalne komisije o zločinih v ZDA in je prvi član stranke, ki uradno računa, da bo postal kandidat na bodočih predsedniških volitvah v novembru t. l. Star je 47 let in je v senatu vedno glasoval za vse vladne predloge. Njegov program v zunanji politiki sestoji v energični ekonomski in vojaški politiki. Dejal je, da mora biti Amerika pripravljena za vsak primer in delati za mir, za svobodo in varnost na Daljnem in Srednjem vzhodu ter v vseh ostalih delih sveta.

BRUSELJ, 23. — Belgijska poslanska zbornica je nocoj izglasovala zaupnico novi vladi s 103 glasovi (krščansko-socialna stranka) proti 97 (socialisti in liberalci) in dvema vzdržanima.

Edenovo potovanje v Pariz

PARIZ, 23. — V pooblaščenih krogih zatrjujejo, da bo angleški zunanji minister Anthony Eden prišel v Pariz 1. februarja. Prespal bo v Parizu in se bo naslednji dan zvečer vrnil v London. Eden se bo s člani francoske vlade razgovarjal o rezultatih njegovega in Churchillovega potovanja v Washington. Francozi pa ga bodo obvestili o poteku konference za evropsko vojsko, ki bo tiste dni v Parizu.

ČIŠČENJE v ČSR SE NADALJUJE

Ladislav Kopriva razrešen svojih dolžnosti

Kopriva je kot minister za državno varnost izvrševal čiščenje v ČSR Na podoben način je bil svojčas iz vlade odstranjen Clementis

PRAGA, 23. — Uradna agencija CTK je danes izdala kratko poročilo, da je bil minister za državno varnost Ladislav Kopriva «na lastno zahtevo razrešen». Njegov naslednik je postal Karol Bacilek, dosedanji minister za državno kontrolo. Ministru za državno varnost je podrejena redna in tajna policija.

Kopriva sicer ni bil član politbiroja, vendar je bil kot policijski minister eden najvplivnejših mož ČSR. Tudi zadnje čistke in aretacije so spadale v njegovo pristojnost. Kopriva je bil minister za državno varnost od maja 1950. Njegovo ministrstvo je bilo že večkrat «prečiščeno». Lani so aretirali tri njegove namestnike, med njimi tudi Josefa Pavela, organizatorja «delavske milice», ki je odigrala glavno vlogo v februarskih dogodkih 1948.

Čeprav pravi kratko poročilo, da je bil Kopriva «razrešen svojih dolžnosti na lastno zahtevo», se je treba spomniti, da so pred letom in pol na prav isti način sporočili tudi «odstop» Vladimira Clementisa, ki je bil kmalu nato aretiran.

Kopriva je bil tovariš Zapotockega v taborišču Dachau. Pizneje je postal podtajnik KP ČSR. Njegova vloga v zadnjih čistkah je bila znatna. V februarju 1950 je pred centralnim komitejem KU ČSR poročal o «titovskem odklonu» in med drugim obtoževal nekdanjega glavnega urednika lista «Rude Pravo» in predsednika parlamentarne komisije za zunanje zadeve, Novega. Leto dni kasneje, 17. februarja 1951, je «Rude Pravo» objavil članek, ki ga je podpisal Kopriva in ki je naznanjal čiščenje v slovaški komunistični partiji in aretacijo Slinga in Svermove.

Imenovanje Bacileka za novega ministra državne varnosti je opazovalce presenetila. Do septembra je bil Bacilek le malo znan uradnik. Za novega ministra državne kontrole pa je bil imenovan Jan Halik, skoraj neznan poslanec.

Achesonova tiskovna konferenca

WASHINGTON, 23. — Na današnji redni tedenski tiskovni konferenci ni hotel zunanji minister Acheson odgovoriti na vprašanje, ali so ZDA naklonjene vključitvi Zahodne Nemčije v atlantsko skupnost. Acheson je dejal, da po njegovem mnenju v sedanjem položaju njegova izjava o tem ne bi mogla pripomoči k rešitvi tega vprašanja.

Nato je Acheson odgovarjal na vprašanja o evropski vojski in dejal, da je zamisel evropske vojske neredila velik napredek k praktičnemu uresničenju in da bo mogoče urediti nasprotja med Francijo, Nemčijo in Italijo na eni strani ter deželami Beneluksa na drugi strani o vrhovni oblasti evropske vojske. Izrazil je upanje, da je obisk holandskega ministrskega predsednika Dreesa pripomogel k temu pomirjevalnemu protestu. Acheson je tudi dejal, da odobrava nedavni Eisenhowerjev govor o čim tesnejši enotnosti zahodne Evrope. Na drugi strani je Acheson zanikal — že drugič v tem tednu — vesti, da ZDA pošiljajo pomoč kitajskim nacionalističnim formacijam v Burmi. Prav tako je zanikal govorice, da so pri teh oddelkih ameriški svetovalci.

Nato je Acheson govoril o neuspehu pogajanj za dvostranski sporazum med ZDA in Iranom glede vojaške pomoči Perziji. Dodal pa je, da vprašanje kljub temu še vedno proučujejo in da ameriški veleposlanik v Teheranu Henderson še vedno vzdržuje zvezo z versko vlado o tem vprašanju. Acheson pa je poudaril, da je bil sklenjen med obema deželama dvostranski sporazum o ameriški tehnični pomoči Iranu.

O prenehanju vojaških dobav Iranu je danes obvestil kongresni komisiji za zunanje zadeve in za vojsko tudi Averell Harriman, ki je nadalje sporočil, da je bila prekinjena ameriška finančna in tehnična pomoč Afganistanu, Burmi, Egiptu, Iraku in Irski. Dodal pa je, da se bo pomoč nadaljevala, kakor hitro bo mogoče s temi deželami doseči zadovoljive sporazume. Z Iranom je bil tak sporazum dosežen glede gospodarske in tehnične pomoči, ni pa tudi za vojaško pomoč.

Stalni odbor konference za evropsko vojsko je danes v Parizu nadaljeval svoje delo in pripravljal konferenco ministrov šestih dežel udeleženk, ki se bo začela 26. januarja.

Iz Londona pa poročajo, da se bodo načelniki atlantskega glavnega stana sestali 11. februarja v Lisboni, nekaj dni pred konferenco atlantskega sveta. Proučevali bodo načrt evropske vojske in obdelali priporočila začasnega odbora o vskladitvi oboroževalnih potreb z gospodarskimi možnostmi posameznih atlantskih dežel. Govorili bodo tudi o načrtih za reorganizacijo atlantskega poveljstva. V Londonu pa se je sestal svet namestnikov atlantskega pakta, ki je dve uri razpravljal o možnosti, da se sedež NATO preseli v Pariz. Sklenili niso ničesar, ponovno pa se bodo sestali v ponedeljek.

Visok častnik atlantskega poveljstva v Rocquencourtu je danes izjavil, da po zadnjih informacijah zavezniške obveščevalne službe cenijo sovjetsko vojaško silo na približno 175 divizij.

Predlog Višinskega

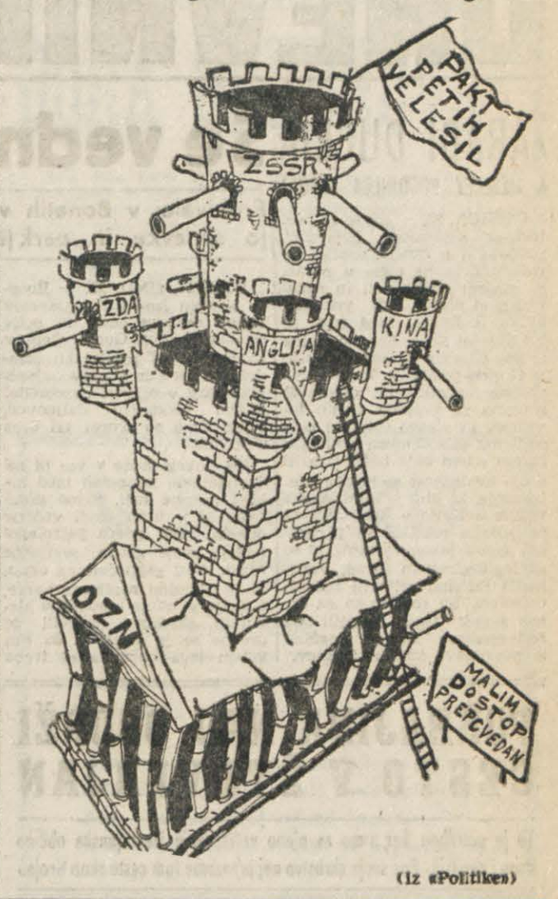

(Iz «Politiken»)

Italijanski tisk kritizira vladno gospodarsko politiko

Komentarji napovedujejo porast inflacionističnega pritiska - Vpliv političnih računov na gospodorske ukrepe De Gasperijeve vlade - Prof. Gedda novi predsednik Katoliške akcije

Demokristjanska samovolja v parlamentu

(Od našega dopisnika)

RIM, 23. — Medtem ko je politične kroge danes popolne razburil potek seje v poslanski zbornici, velja glavno zanimanje še vedno vladnemu načrtu proračuna, kreditom za javna dela in novi davčni obremenitvi. Kritike, ki so bile prvi dan še nekoliko zadržane, so se po včerajšnji ministrski tiskovni konferenci sprostile. Stevilni listi, ki so včeraj še zmerno hvalili vladno prizedvanje za olajšanje brezposelnosti, kažejo danes mnogo bolj kritične poglede na vladne načrte in se zlasti ukvarjajo z vprašanjem, kako bodo napovedani ukrepi vplivali na italijansko gospodarstvo in na gibanje cen.

Najostrejše kritike veljajo — razumljivo — povečanim davčnim bremenom. Gre za dodaten davek na plačni fond, ki ga bodo morala plačevati podjetja, in sicer 4 odstotke od nameščenskih plač, 2 odstotka na mezde delavcev, ki delajo manj kot 32 ur tedensko, in 6 odstotkov na mezde delavcev, ki delajo več kot 32 ur tedensko. Po računih, ki jih objavlja Libero Lenti v «Corriere della Sera», se bodo bremena na plačni fond povečala od povprečno 21 odstotkov na 23-24 odst. Samo v industriji je leta 1951 znašal plačni fond, z dosedanjimi bremeni vred, 1730 milijard lir.

Vladni predlog pravi, da bo ta izredni davek (vlada govori pravzaprav o «prispevku», tako da se listi sprašujejo, zakaj da ne imenuje stvari s pravim imenom) je začasen, da bo v veljavi od 1. marca 1952 do 31. decembra 1953. Toda izkušnje kažejo, da je lepo število davščin, ki bi morale že zdavnaj prenehati, še vedno v veljavi, da se je država poslužila besede «začasnost» le zato, da bi zmanjšala nepopularnost novih obdavčitev, da pa se je doslej tako rekoč vsaka začasnost spremenila v stalnost.

Naravno si vsi postavljajo vprašanje ali bo nova obdavčitev, ki praktično pomeni podražitev delovne sile za povprečno 4 odst., vplivala na cene. Včeraj je minister Vanoni zatrdil, da so dobički podjetij dovolj visoki, da se tega ni treba bati. Pred kratkim je isti Vanoni trdil, da je davčna prijava, ki so jo mnogi resni politiki krstili za sramoto, ker obsega neverjetno malo prijavljenih visokih dohodkov, še dokaj realna. Toda vprašanje končno ni v tem, ali dejanski dobički podjetij res nudijo dovolj širok okvir za novi davek (kar marsikje drži, povsod pa seveda ne), kajti uradne bilance v veliki večini primerov ne dajejo tako ugodne slike, dejanski dobički so pa stvar, za katero se italijanska davčna uprava brezuspešno peha že dolgo vrsto let. «Giornale dell'Emilia» celo pravi, da se je vlada odločila za dodatni davek na plače, ker je to «zaradi lenobe in nesposobnosti davčne uprave» edini obdavčljiva vsota, ki jo je mogoče zlahka ugotoviti.

Že dejstvo, da se je najhujši hrup dvignil prav v krogih, ki so blizu industriji, daje slutiti, da je Vanonijev up prazen. Gospodarski listi izražajo mnenje, da bo novo obdavčenje negativno vplivalo na povišanje proizvodnje in da se je bati »medsebojnega prehitevanja cen in mezd, ki vodi naravnost v inflacionističen proces», kot pravi milanski «24 Ore».

Nič manj niso kritični komentarji vladnega načrta za zmanjšanje brezposelnosti. V kratkem bi te komentarje lahko strnili v sledečo ugotovitev: znatne vsote, ki so namenjene za olajšanje brezposelnosti, bodo sicer povečale notranjo kupno moč Italije; ta dodatna kupna moč pa ne bo izravnana s povečanjem blagovnega fonda, ker gre za javna dela, ki niso neposredno produktivna. Poleg tega bo s kreditnega trga odtegnjena precejšnja vsota (številna dela se bodo izvševala s pomočjo posojil v najrazličnejših oblikah), ki ne bo več na razpolago za produktivne investicije. Vse to pa spet ustvarja pogoje za porast inflacionističnega pritiska.

Listi si zastavljajo tudi vprašanje, zakaj se je vlada nenadoma, skoraj čez noč, odločila za tako širokopotezne načrte. Milanski «24 Ore» daje odgovor, ki verjetno ni daleč od resnice: leto 1952-53 bo predvsem volilno leto (letos pomladi zadnji del upravnih volitev, prihodnje leto parlamentarne volitve).

Kominformistični tisk se s temi vprašanji le malo peča, temveč naperja glavno ost proti izdatkom za vojaške potrebe, ki dosegajo skupno nekaj več kot 500 milijard lir, pri čemer so vštetі izdatki za karabinjerje, vojaške pokojnine itd. Da bi bila številka nekoliko večja, je «Unità» temu prištela še izdatke notranjega ministrstva.

Na političnem področju je povzročil precejšen škandal nastop demokristjanov na današnji seji parlamenta, ki bi moral zaključiti diskusijo o povišanju plač državnih nameščencev. Kot znano, so skoraj vsi poslanci, tudi demokristjanski, v diskusiji izrazili mnenje, da je povišanje, ki ga predlaga vlada, zlasti za nižje kategorije nezadostno (na drugi strani se bodo povečale plače ministrov in najvišjih uradnikov tudi za 150 odstotkov!). Vladni predlog je bil v veliki nevarnosti, ki se ji je vlada hotela izogniti s tem, da najprej doseže sporazum v demokristjanski poslanski skupini. Prvi tak poskus je bil pred začetkom božičnih parlamentarnih počitnic in je že takrat povzročil številne proteste.

Danes se je pred sejo zbornice sestala demokristjanska parlamentarna skupina; navzoča sta bila tudi De Gasperi in politični tajnik stranke Gonella. Kljub vsem prizadevanjem pa sporazum še ni bil dosežen in sejo bodo nadaljevali jutri. Da bi jih pa začetek glasovanja v parlamentu ne prehitel, so sklenili zahtevati odložitev razprave o tem na jutrišnjo sejo zbornice.

Zahteva, ki jo je v parlamentu izrekel predsednik demokristjanske skupine Bettio, je povzročila vihar ogorčenja, vendar je končno demokristjanska večina predlog izglasovala, nakar je bila seja zbornice odložena na jutri. Tudi v političnih krogih je to samovoljno demokristjansko poseganje v parlamentarno življenje napravilo globok vtis.

Mnogi povezujejo ta dogodek z včerajšnjim imenovanjem prof. Gedde za predsednika Katoliške akcije. Gedda, ustanovitelj in voditelj znanih «Comitati civici», je znan kot zagovornik radikalnega klerikalizma s političnimi pogledi, ki gredo zelo na desno. V zvezi z raznimi pojavi radikalizma v demokristjanski stranki v zadnjem času govore nekateri že o klerofašistični nevarnosti v Italiji.

A. P.

NOV RAZGOVOR O POLOŽAJU V TUNIZIJI med Padillo Nervom in arabskimi delegati

Razgovora se bodo udeležili tudi voditelji azijskih delegacij - Pakistan ne bo povzel tuniškega protesta - Faure se posvetuje z ostalimi ministri - Novi neredi južno od Tunisa

PARIZ, 23. — Za jutri zjutraj je bil določen sestanek med voditelji delegacij arabskih in azijskih držav OZN ter predsednikom skupščine OZN Padillo Nervom. Voditelji azijskih delegacij (Indija, Pakistan, Iran, Indonezija in Afganistan), ki se niso udeležili prvega sestanka med arabskimi delegati in Padillo Nervom, so se to pot pridružili svojim arabskim kolegom, da »poudarijo svojo naklonjenost do Tunizije». Arabski delegati imajo namen vprašati predsednika skupščine, kaj je ukrenil v zvezi z njihovim posredovanjem, ko so zahtevali, naj se ukrene potrebno, da prenehajo incidenti v Tuniziji.

Tuniška ministra Salah Ben Youssef in Mohamed Badra sta se danes popoldne sestala s šefom kabineta glavnega tajništva OZN, da se informirata, kaj je s tuniško pritožbo pri Varnostnem svetu. Po sestanku sta povedala, da jima je tajnik izjavil, da ima zadeva normalen tek. Stevilni člani Varnostnega sveta so se tudi tozadevno informirali v tajništvu OZN. Oba ministra sta poudarila, da francoska delegacija ni poklicana, da bi se namesto Varnostnega sveta izrekla, ali je tuniška zahteva dopustna. O tem mora sklepati Varnostni svet. Z druge strani pa je neki predstavnik tajništva OZN izjavil, da tuniška zahteva ne bo predložena Varnostnemu svetu.

Tuniška mnistra sta danes objavila tudi besedilo odgovora tuniške vlade na zadnje pismo francoskega rezidenta tuniškemu begu. Prepis pisma so izročili Varnostnemu svetu in v njem izjavlja tuniški ministrski predsednik Chenik, da ima tuniški beg polno zaupanje v svoje ministre. Dalje pravi pismo, da si tuniška vlada šteje v nalogo »napraviti konec francoski upravi in doseči notranjo avtonomijo Tunizije, ki jo je Francija obljubila». Ker so se tozadevna pogajanja neugodno zaključila s francoskim negativnim odgovorom od 15. decembra 1951, je imela tuniška vlada za svojo dolžnost zahtevati prijateljsko posredovanje OZN.

Chenik tudi poudarja, da tuniški ministri uživajo vse politične pravice in da je zaradi tega ministrski predsednik, ki uživa zaupanje vladarja, pristojen za sedanjo akcijo pred OZN.

Na koncu izjavlja, Chenik, da pritožba na OZN ni nepriateljski in sovražni korak proti Franciji, pač pa da pomeni miroljubno pobudo, ki naj uresniči težnje po notranji avtonomiji, ki jo je vlada francoske republike slovesno obljubila.

V zvezi z včerajšnjim govorom francoskega ministrskega predsednika v narodni skupščini pa je tuniški pravosodni minister Ben Youssef nekemu novinarju izjavil: «Ceprav je izjava ministrskega predsednika v narodni skupščini zmerna, ne prinaša bistveno nič novega. Ni mogoče izslediti v tej izjavi nobenega novega elementa». Youssef je dodal, da skupno s svojim kolegom nadaljuje razgovore z raznimi delegacijami OZN.

Medtem javljajo o novih neredih v nekaterih krajih južno od Tunisa. V Monkinu je okoli 5.000 Tunizijcev demonstriralo pred policijskim uradom. Pri spopadu, ki je sledil, sta bila ubita dva orožnika in en policijski agent. Demonstranti so odpeljali s seboj dva agenta. Pozneje je orožništvo skušalo v majhnem kraju Tebulba nekaj kilometrov od Monkina osvoboditi nekega francoskega kmeta, ki so ga demonstranti odpeljali in pri tem je prišlo do novih spopadov, pri čemer je bilo sedem mrtvih in več ranjenih. V Menzel Bu Zelfa v bližini Tunisa je bil pri spopadih z demonstranti ubit en orožniški častnik. V Saxu in Južni Tuniziji je bilo proglašeno stanje pripravljenosti.

Pozneje so uradno sporočili, da je Tebulba sedaj v rokah »nekontroliranih elementov». Jutri zjutraj nameravajo tja odposlati vojaštvo in policijo.

Novi francoski ministrski predsednik Faure se je nocoj razgovarjal z ostalimi ministri o položaju v Tuniziji.

Z druge strani javljajo, da je pakistanski delegat v Varnostnem svetu izjavil novinarjem, da so včerajšnje Faurejeve izjave v narodni skupščini po njegovem mnenju omilile napetost, ki so jo povzročili zadnji dogodki, in da je to ugoden znak za prihodnost. Pakistanski delegat je tudi pojasnil, da njegova vlada ne namerava za sedaj v svojem imenu povzeti tuniški protest pri OZN.

Velika udeležba pri volitvah v Teheranu

TEHERAN, 23. — Uradno javljajo, da je v Teheranu volilo 60.000 volivcev. To pomeni da je število volivcev preseglo za 20.000 cno pri volitvah pred dvema letoma.

V krogih britanskega poslaništva v Teheranu so presenečeni, ker je perzijska vlada odklonila privoljenje za imenovanje Roberta Hankeya za novega britanskega poslanika v Teheranu. Posebno so presenečeni, ker trdijo perzijske oblasti, da je bil Hankey član poslaništva od leta 1942 do 1944. Perzijska vlada trdi, da ne more sprejeti za diplomatskega predstavnika osebe, ki je bila že prej v diplomatski službi v Perziji ali »v kolonijah».

★

BONN, 23. — Tajnik v jugoslovanskem ministrstvu za zunanjo trgovino Bogdan Crnobrnja je začel pogajanja s finančnim ministrom zahodnonemške republike za sklenitev jugoslovansko-nemške trgovinske pogodbe.

★

BRUSELJ, 23. - Belgijsko zunanje ministrstvo je javilo, da je belgijski vojaški ataše v ČSR dobil opozorilo češkoslovaških oblasti, da bo moral zapustiti v petnajstih dneh Prago, ker ni naklonjena oseba.

Ameriška naročila evropski industriji

WASHINGTON, 23

Po poročilih iz Washingtona so ameriške oblasti nalečno sklenile dodeliti 50 milijonov dolarjev iz vojaških kreditov MSA za to finančno leto za naročila vojnega materiala v evropskih deželah. Razdelitev naročil na posamezne dežele še ni izvršena, menijo pa, da bo na Francijo odpadlo 150 do 200 milijonov dolarjev. Usoda naročil italijanski industriji je odvisna od poročila posebne komisije, ki proučuje industrijske možnosti atlantskih dežel, predvsem pa vprašanje cen.

IZJAVE PREDSTAVNIKOV VLADE FLRJ

Porast narodnega dohodka

Uravnovešenje državnega proračuna FLRJ bo doseženo leta 1954 - Dar gen. L. Collinsa maršalu Titu - 90 jugoslovanskih zdravnikov pojde na študij v inozemstvo

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 23. — Narodni dohodek Jugoslavije stalno narašča, odkar je bilo v državi uvedeno načrtno gospodarjenje. V odnosu na leto 1946, t. j. zadnje leto pred načrtom, je danes narodni dohodek dvakrat večji. Težnja k zvišanju bo trajala tudi v bodoče, a letos je predvideno, da bo narodni dohodek kljub večjim izdatkom za krepitev obrambe, kakor tudi izdatkom za investicije za izvršitev industrijske izgradnje, za dva do tri odstotke večji od lani, ko je znašal 212 milijard dinarjev.

Te podatke sta dala danes v razgovoru s tujimi novinarji v Beogradu ravnatelj glavne uprave za plan Vlajko Begović in pomočnik ministra za finance Kiro Gligorov, ki sta govorila o novem družbenem načrtu za leto 1952. Ta načrt — kot smo že poročali — vsebuje nov sistem načrtovanja in pomeni dejansko izvajanje v prakso zakona o načrtnem upravljanju narodnega gospodarstva, ki ga je nadavno sprejela zvezna ljudska skupščina. Ta zakon, kakor tudi sredstva, s katerimi ga bodo v praktičnem življenju izvrševali, so pomembna novost na poti k nadaljnji demokratizaciji države, pri čemer so dane najširše možnosti samouprave vse do najnižjih enot. V svoji osnovi predvideva letošnji družbeni načrt nadaljnje dosledno izvajanje industrializacije države in izgradnjo socializma. Z načrtom je predvideno, da se ob minimalnem izkoriščanju kapacitete obdrži sedanja življenjska raven ter da se izvrši osnovna izgradnja ključnih objektov in uresničijo naloge izgradnje, ki so predvidene v petletnem načrtu.

Hkrati pa se bo okrepila obrambna moč države, katere pomen se spričo vedno večjega neposrednega pritiska na vzhodnih mejah niti za trenutek ne sme zapostaviti.

V nadaljnjem razgovoru sta oba vladina predstavnika tujim novinarjem dala podatke, ki pomenijo pomembno podporo novi gospodarski politiki. Med drugim je predvideno, da bo državni proračun izenačen leta 1954, do česar bo prišlo postopoma, tako da bo letošnji primanjkljaj 56 milijard dinarjev prihodnje leto zmanjšan na 30 milijard. Z letošnjimi investicijami bodo v kapitalni izgradnji dograjeni tisti industrijski giganti, ki bodo državo dokončno izpremenili iz gospodarsko zaostale države v napredno industrijsko državo s prav tako intenzivnim kmetijstvom. Za to izgradnjo je letos predvidenih 156 milijard dinarjev iz domačih sredstev in okrog 9 milijard dinarjev iz posojil, pri čemer se pričakujejo zadovoljivi rezultati predvsem iz razgovorov, ki so sedaj v teku z Mednarodno banko.

Višina življenjske ravni bo kljub tako velikim investicijam, ostala še nadalje neizpremenjena kar zadostno ilustrira podatek, da bo že letos povprečna plača delovnega človeka znašala 9.200 dinarjev mesečno, računajoč tu poleg plače tudi ostale dohodke. Glede kmetov se predvideva, da bo njihov minimalni dohodek znašaj 3.700 do 4.000 dinarjev s tem, da se predvideva še, da bo kmečki dohodek dosegej 32 milijard dinarjev ob prodaji kmečkih proizvodov na tržišču.

Maršal Tito je danes sprejel atašeja za vojaško pomoč pri ameriški ambasadi v Beogradu generala Johna Harmonyja, ki je ob tej priložnosti izročil maršalu darilo generala Lawtona Collinsa, načelnika generalštaba ameriške vojske, lovsko puško. Maršal Tito se je z generalom Harmonyjem razgovarjal v navzočnosti viceadmirala Srečka Manole. General Harmony ga je tudi obvestil o nekaterih podrobnostih dajanja vojaške pomoči Jugoslaviji.

Jugoslovanski zdravniki so dobili za strokovno izpopolnjevanje v inozemstvu od svetovne zdravstvene organizacije štipendije v skupni vsoti 77.000 dolarjev. Menijo, da bo s to vsoto lahko odšlo na izpopolnjevanje v inozemstvo okoli 90 jugoslovanskih zdravnikov.

R. R.

«Scopo politico»

Ko je v svojem članku o Slovenskem narodnem gledališču razmatelj tržaškega demokristjanskega popoldnevnika «Ultime Notizie» Franco Amadini v rimski reviji «Teatro Scenario» pisal tudi o potrebi ustanovitve stalnega italijanskega dramskega gledališča v Trstu, je moral priznati, da ima SNG izključno kulturno poslanstvo. Včeraj pa je znana glavna urednica šovinistične novopečene tržaške italijanske revije «Umana» Aurelia Gruber Benco sklicala na sedežu «Circolo della Cultura e delle Arti» zborovanje, na katerem je bil izvoljen pripravljalni odbor za ustanovitev stalnega italijanskega dramskega gledališča. Na tem sestanku — ki smo ga poslušali tudi v oddaji Trst I — so imeli glavno besedo: povsod navzoči tržaški župan Bartoli (ki je govoril ne samo kot «primo cittadino», temveč tudi kot «appassionato ai problemi del teatro di prosa»), Franco Amadini, prof. Furlani (glavni urednik bivše zloglasne «Voce Libera») in drugi. Vsi pa so poudarjali, da mora imeti novo italijansko dramsko gledališče ne toliko kulturno nalogo, temveč v prvi vrsti političen cilj.

*Jamstvo, da bo imelo stalno dramsko italijansko gledališče v resnici predvsem političen cilj, pa nam nudijo tudi osebe, ki so jih izvolili v pripravljalni odbor: tu je na prvem mestu glavna urednica že omenjene revije «Umana», Aurelia Gruber Benco, katere šovinistične izlive smo v našem listu že večkrat omenjali; njej sledi glavni urednik demokrščanskih in Alesijevih «Ultime Notizie» Franco Amadini; nadalje Lucia Tranquilli, sodelavka in soproga glavnega urednika demokrščanskega in Alessijevega dnevnega glasila «Giornale di Trieste»; dalje Renato Paggiaro, predsednik «Ente Nazionale Assistenza Lavoratori», t. j. znane «delavske» organizacije, ki je zvesta

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, četrtek 24. januarja
Timotej, Milislava
Sonce vzide ob 7.37, zatone ob 16.59. Dolžina dneva 9.22. Luna vzide ob 5.44, zatone ob 13.37.
Jutri, petek 25 januarja
Pavel, Kosava

ZARADI DUČEJA 6 MESECEV POGOJNEGA ZAPORA

GORICA, 23. — Ko so se preteklega septembra bojevniki, povratniki iz Rusije, vračali po ogledu državne meje v mesto, so v njenej glasno peli in nekateri med njimi tudi vzklikali «Viva il Duce». Med temi je bil 37-letni Scolz Rosano, doma iz San Giorgia di Nogaro, ki je v Gorico prišel z Vespo. Na svojem vozilu je dohiteval skupino za skupino svojih tovarišev in glasno vzklikal nekdanjemu fašističnemu voditelju in mu s tem baje hotel izraziti svojo hvaležnost za bridke preizkušnje, ki jih je italijanska vojska doživela v Rusiji. Da bi še nadalje vzklikal so preprečili agenti javne varnosti, ki so ga legitimirali in zaradi vzklikanja fašizmu prijavili sodnim oblastem. Na sodišču so ga danes zaradi tega obsodili na šest mesecev zapora pogojno in poravnavo sodnih stroškov.

Še vedno brez elektrike

Prebivalci v Bonetih v Dolu si svetijo s petrolejkami · V vasi nima jo slinavke in parkjevke · Propaganda tamkajšnjega «gospoda»

BONETI, (Dol), 23. — Boneti je eden izmed več naselkov vzdolž državne ceste, ki pelje od Jamelj proti Gorici. Čeprav so skoraj vsi zaselki ob samodržavni cesti in čeprav največkrat stoji v njihovi neposredni bližini električni daljnovod, kljub temu so skoraj vsi brez elektrike.

Ko človek pride v vas ni na dvoriščih in na poteh med hišami nobene luči. Samo skozi okna je v urah okoli večerje opaziti, kako brleča petrolejka oddaja svoje skope svetlobne žarke skozi zagrnjalo na oknu, ki je navadno rdečkaste barve. Kmetje so svoje opravke v hlevih in skednjih opravili še predno se je stemnilo, da jim potem tega opravila ni treba delati ob petrolejki. Zato je navadno tudi večerja precej zgodaj in ljudje se kaj kmalu odpravijo spat.

Skoraj smo se začudili, da nekaj po osmi uri zvečer skoraj ni bilo najti ljudi, ki bi bili še pokonci. Redke družine, ki so se ob tem času še stiskale okoli peči, so se pogovarjale o svojih domačih stvareh. Predvsem je pogovor tekel o slinavki, ki je tako močno prizadela furlanske kraje in ki se je pojavila tudi v nekaterih slovenskih vaseh. Boneti so ena izmed redkih vasi, ki jih sedanja epidemija slinavke ni zajela. Zato pa se toliko bolj z bridkostjo spominjajo časov po prvi svetovni vojni. Takrat je namreč slinavka in parkljevka zajela poleg drugih tudi to vas in ljudje so živali zdravili samo s soljo in kisom.

Vaščani zelo pogrešajo elektriko. V vasi je na primer tudi šivilja, ki bi lahko veliko več delala, če bi imeli elektriko. Ker pa je ni, je prisiljena delo že zelo zgodaj končati, ker ne more šivati pri brleči luči. Zato je bila z velikim zadovoljstvom sprejeta vest, da bodo pri napeljavi elektrike v Jamlje tegnili vod tudi v Bonete in od tam v Palkišče, kjer je prav tako ves zaselek brez luči.

Kot v nekaterih drugih goriških vseh tako je tudi v Bonetih «gospod» precej delaven. Pri zadnji maši v palkiški šoli je med pridigo propagiral, da mora v slovensko hišo samo «Katoliški glas», in tudi ves ostali del njegove pridige je bil politično pobarvan. Vaščani se ga prav dobro spominjajo kako mož opravlja svoje «pastirske» dolžnosti, tudi iz časov, ko so se goriški mladinci in mladinke pripravljali na prvomajske jelovadne nastope. Takrat ni našel besed, da bi z njimi prikazal, kako grešno je za mladinke telovaditi in pri tem nositi kratka krila. Vendar ga takrat niso poslušale in zato budi danes prebivalci iz Bonetov ne bodo sledili njegovim pozivom.

Aretacija tatov železa

GORICA, 23. — Steverjanski karabinjerji so danes aretirali 19-letnega Škorjanca Karla in 28-letnega Velušča Remigija, ker so ugotovili, da sta ukradla števerjanskemu županu Rudolfu Maražu za okoli 6.000 lir železa. Oba aretiranca so pripeljali v goriške zapore. V najkrajšem času bodo pripravili zapisnik in ga izročili sodnim oblastem, ki bodo proti aretirancema uvedle sodni postopek.

Motiv iz Sv. Lenarta v Benečiji.

POKRAJINA NAJ OBDRŽI CESTO V ŠTEVERJAN

To je potrebno, ker nima za njeno vzdrževanje števerjanska občina dovolj denarja · Pod svoje skrbstvo naj prevzame tudi cesto skozi Grojno

STEVERJAN, 23. — Prav dobro se še spominjamo, da je bila pokrajinska cesta čez Oslavje do števerjanskega državnega bloka pred časom v zelo slabem stanju. Ljudje so govorili, da se po njej tako pelje kot po stopnicah. V resnici je bila cesta nadvse slaba in je bilo popravilo nujno.

Odkar pa so jo popravili je vožnja po njej prijetna in tudi promet se je v tem delu precej povečal.

Te dni pa se je razširila vest, da bi se pokrajina cesti od pevmskega mosta pa do števerjanskega državnega bloka zelo rada odpovedala. Zdi se, da je zanjo cesta izgubila tisti pomen, ki ga je imela prejšnja leta, ko je vezala kosmato občino, ki je bila precej obsežna z Gorico. V tem primeru bi morala za njo skrbeti števerjanska občinska uprava, ki pa je že itak znana po veliki suši v svoji blagajni. Zato so prebivalci mnenja, da bi bilo tako pokrajinsko ravnanje nad vse zavrženo in bi samo škodovalo omenjenemu prebivalstvu, ki bi v najkrajšem času, morda že letošnjo spomlad ali najkasneje jeseni, imelo spet tako cesto, kakršna je bila pred popravilom.

Namesto takega ukrepa zahtevajo Steverjanci, da sprejme pokrajina pod svojo upravo tudi cesto skozi Grojno.

Vinjen ali trezen?

GORICA, 23. — Nekega večera preteklega poletja so agenti javne varnosti naleteli pri baru «Alla Posta» na 52-letnega Giglia Alojza iz Ul. Seminario 9, ki se je opotekal po cesti, kot da bi bil vinjen. Zato so ga tudi spravili v varnostno celico in ga prijavili sodnim oblastem. Giglio je danes pred sodnikom odločno zanikal, da bi bil vinjen in zatrjeval, da je tisti večer popil samo kozarec piva. V svoj zagovor je predložil tudi zdravniško potrdilo, da je nekaj časa prej obolel za sončarico in se zato večkrat vede, kot da bi bil vinjen. Ker ni sodnik vedel komu naj verjame, policistom ali obtožencu, je Giglia oprostil zaradi pomanjkanja dokazov.

Obtožbe, da je s pismom razžalila čast Gasparinija Stefana, so nato oprostili 40-letno trgovko Gon por. Zutton Justino, in sicer z utemeljitvijo, da ni zakrivila dejanja.

Nov vodovod v Teru

Voda iz starega vodovoda je nepitna, kar dokazuje, da ni oblastem prav nič mar za ljudsko zdravje

TER, 23. — Preteklo nedeljo je bil sestanek vseh družinskih glavarjev naše vasi, da bi se pomenili, kako rešiti vprašanje vode. Sestanka se je udeležil tudi inženir tehničnega urada (Genio Civile), ki je pojasnil ljudem položaj in povedal, kakršne so možnosti. Na sestanku so ustanovili odbor, ki bo napravil potrebne korake, da bo vlada dala v ta namen podporo. Tako se bo končno rešilo staro vprašanje vodovoda v Teru.

Sedaj dobiva ta vas vodo po starem vodovodu, ki ga je zgradila v 90. letih preteklega stoletja Furlanska družba za elektriko. Ko je ta družba vzela vodo potoka Tera na kraju, imenovanem Zapolje, se je obvezala, da bo prebivalstvu dobavila vodo. Zato je zgradila jez, ki je odvajal vodo Tera v kanal, ki gre ob hribu pri Brdu do Njivice, od koder pada voda iz cevi na turbine električne centrale. Hkrati je družba zgradila cevi, ki so se odcepile od istega kraja in ki dovajajo vodo v vas Ter. Od takrat se je ta vodovod pokvaril in mnogokrat ostajajo prebivalci brez vode. Ko na enem kraju popravijo cevi, voda zopet teče, dokler ne nastane zopet kje drugje kaka nova okvara na ceveh. Toda niso le cevi slabe, poudariti moramo, da voda, ki prihaja v Ter, sploh ni pitna. Voda namreč ne prihaja iz izvira, ampak iz potoka, v katerem se nabere polno umazanije. Da se prepričamo o nehigieničnosti te vode, je dovolj, da ugotovimo, da mnogokrat taborijo na ravnini pri izviru vojaški oddelki z mulami. Voda, ki pada ob dežju na ravnico, prihaja nekoliko niže pri izviru na dan ter po nekaj kilometrih toka prehaja v vodovod in teče iz vaških vodnjakov. Ta nedostatek so na merodajnem mestu večkrat omenili, toda bilo je vse zaman. Omenjena družba se je obvezala, da bo priskrbela prebivalcem pitno vodo. Družbi pa ni prav nič mar, ali jo morejo ljudje piti ali ne, ker pri njej pač menijo: Če je nočejo piti, naj pa poiščejo drugo, kjer se jim najbolj ljubi. Ko pridejo poleti sem vojaki na vaje, pa obesijo na vsak vodnjak opozorilo, da voda ni pitna. Ti napisi so v zadoščenje prebivalstvu, saj mu služijo za dokaz, da voda res ni pitna.

Sedaj se zdi, da bodo napravili načrt za zgraditev novega vodovoda, ki bo zbiral vodo iz studenca, mnogo više nad vasjo na griču, kamor se je po veliki povodnji v preteklem stoletju razširila vas in kjer so zgradili tudi vaško cerkev. Strošek za to delo bi znašal okoli 1 milijon lir, in sicer za material; delovno silo pa bodo prispevali vaščani brezplačno.

Prav pa bi bilo, če bi oblasti vendarle upoštevale, da predstavlja delo, ki ga je treba napraviti, večjo vrednost kakor material sam in da zato ne bi bilo napačno, če bi domačinom dali tudi kaj za njihovo delo. Na ceveh bi morali biti pritrjeni na nekaterih krajih tudi hidranti za primer požara. Te potrebe ni smeti podcenjevati, ker obstaja nevarnost, da se lahko vnamejo nekateri seniki, kar bi povzročilo pravo tragedijo, ker so hiše, hlevi in seniki nakopičeni drug na drugega ter bi se ognenj razširil v nekaj trenutkih s poslopja na poslopje. Preden bi prišli gasilci, bi ogenj že uničil mnogo premoženja. Če bi napravili pa hidrante, bi si ljudje delno takoj samo pomagalo v borbi proti plamenom in bi bila škoda mnogo manjša.

Upoštevati pa moramo še eno stvar. Vlada bi lahko priskočila na pomoč prebivalstvu pri gradnji tega vodovoda, in sicer bi njena pomoč lahko zavzela obliko podpore razvoju živinoreje na tem področju. Tu se zopet kaže absurdnost zakona. Država lahko podpira gradnjo vodovoda, če je potreben za okrepitev razvoja živinoreje. Ne more pa podpreti teh del, če gre za vodovod za ljudi, to je, da se tim preskrbi čista voda. Potemtakem imajo za to zakonodajo živali absolutno prednost pred ljudmi. Krave, ovce, koze, ki živijo v hlevih v Teru imajo torej pravico do dobrega vodovoda, prebivalstvo pa ne. Za vlado so ljudje najbrž manjvredne živali na dveh nogah. To je pa res prehudo. No, upajmo, da bo ta vodovod koristil tudi za razvoj živinoreje. Sedaj pa bomo videli, koliko časa bo potrebno, da se uredijo vse birokratske priprave in da se končno uresniči to delo. Odbor, ki so ga izbrali v ta namen, je poln dobre volje in njegov predsednik gospod Alfred Jacolutti ima mnogo urnanja v dober uspeh. Sprico slabih izkušenj, ki jih imamo z našo birokracijo, pa mi upravičeno dvomimo v dobre rezultate.

Drobne vesti iz beneških vasi

Sv. Lenart

SV. LENART, 23. — V naši vasi je umrla 83-letna Debenjak Terezija, poročena Florjančič. Pogreba se je udeležilo mnogo ljudstva, ker je bila pokojnica vsem priljubljena.

Pentjak

PENTJAK, 23. — Umrl je 75-letni invalid Markič Peter. Postal je invalid že leta 1914, ko se je ponesrečil na delu pri izkopavanju materiala za tukajšnjo cementarno. Ker pa takrat še ni bilo socialnega zavarovanja, ni ta nesrečni človek prejel niti lire invalidnine. To je še en dokaz, kako zanemarjajo naše ljudstvo.

Škrutovo

SKRUTOVO, 23. — Svojčas je bilo pri nas mnogo divjačine. Potem se je vedno bolj redčila in sedaj je že prava redkost. Izginili so divji zajci in tudi lisice. Le včasih se zgodi, da se prikaže v teh dolinah kaka lisica, ki napravi veliko škodo v kurnikih. Zato seveda lisice preganjajo in jih izkušajo popolnoma iztrebiti. Tudi te dni so ustrelili eno lisico v bližini vasi. Skupina mladeničev pa je morala stati na preži več noči, preden je lahko ubila lisico.

Prejšnji večer je bil v vasi zato velik praznik, na katerem so proslavljali ta dogodek po običajnih navadah in izročilih. Srečni lovci so obhodili vse hiše v vasi z mrtvo lisico na drogu, in pobirali po vseh hišah jajca. Ni mogoče trditi, da ta jajca niso bila zaslužena in da jih po drugi strani žene niso rade dajale. Ko so nabrali cel koš jajc, so zvečer priredili prijetno večerjo. Večerje se je udeležila vsa mladina v vasi in na njej je vladalo veliko veselje prav zaradi okoliščin in vzrokov, zaradi katerih je bila prirejena.

Za 15 odst. zvišanje plače in 48-urni delavnik

zahteva notranja komisija pri CRDA

TRŽIČ, 23. — Te dni se je sestala notranja komisija Združenih jadranskih ladjedelnic in sklenila, da predloži vodstvu podjetja sledeče zahteve: zvišanje mezd in plač za 15 odst., ustanovitev proizvodne nagrade za vse delavce zaradi zvišanja produkcije v zadnjem času, ponovno vzpostavitev 48-urnega tednika, ustanovitev tovarniške proda alne za predmete najširše potrošnje, sprejem večjega števila vajencev, pravilno postopanje s specializiranimi delavci, izplačevanje plač po državnem sporazumu za žene, ki opravljajo moška dela, obnovitev porušenih hiš v Panzanu, čimprejšnjo ureditev spora o zvišanju plač za akordna dela, izplačilo božične doklade brez odtegljajev, čeprav so bile v preteklem letu stavke, spoštovanje državnega sporazuma o delu, glede higienskih in zdravstvenih pogojev, ustanovitev delavskega sveta, ki bo nadzoroval proizvodnjo, dvoletitev dveh delovnih oblek na leto.

KINO

VERDI, 16.30: «Lastnik parnika», D. Scala in W. Chiari.

VITTORIA, 17: «Sinovi brez imena», A. Nazzari in Y. Sanson.

CENTRALE, 17: «Mi ne zbežiš», I. Lupino in E. Flynn.

MODERNO, 17: «Kaznjenci Sing-Singa», M. Anderson in P. Mitchell.

Športno življenje slovenskih dijakov

Diskriminacija s strani šolskih oblasti pri pokrajinskem tekmovanju

Čudno se zdi, da se ni po treh mesecih od pričetka šole še nič slišalo o dijaški športni prireditvi. Prejšnja leta so v tem času že bile s srednješolci številne nogometne tekme med raznimi skupinami zavodov ali celo tekme med dijaki in izvenšolskimi društvi; da sploh ne govorimo o drugih panogah športa. Letos pa o vsem tem ni ne duha ne sluha. Da pi se bili dijaki odpovedali športu zaradi učenja ne verjamemo, saj so komaj pred nekaj dnevi delili na šolah izpričevala in redi niso drugačni od prejšnjih let. V začetku novembra je bila sicer napovedana nogometna tekma proti tržaškim srednješolcem in ti so prispeli v Gorico s precejšnjim številom navijačev, a nam zaradi slabega vremena in zaradi slabe organizacije ni bilo dano gledati te senzacije. Za velikonočne praznike pa je že najavljena tradicionalna tekma med «trebušniki» (visokošolci) in «mlečnozobci» (srednješolci). Kdo bo to pot zmagal je težko prerokovati: pred dvema letoma so srednješolci zmagali s 7-0, lani pa so remizirali s 3-3, letos pa... bomo še videli. Upamo, da se bodo dijaki zbudili in priredili še kakšne druge tekme.

Glede odbojke bi lahko brez vsakih težkoč organizirali turnir za zavodno prvenstvo.

Lahka atletika postaja važen faktor v vsem športu. Lani je prosvetno ministrstvo organiziralo notranje tekme med srednješolci zavodov v Italiji. Tudi slovenski dijaki so tekmovali, a na pokrajinsko prvenstvo niso smeli, ker jih niso italijanski profesorji telesne vzgoje hoteli imeti s seboj, boječ se morda, da ne bi odnesli kakega važnega mesta; v lahkoatletskih panogah za to ni bilo prevelike nevarnosti. Bojazen se je pokazala na pokrajinskem prvenstvu v teku čez drn in strn, kjer prav tako niso pustili naših dijakov zraven. Ti pa so pol ure pozneje sami tekmovali na isti progi in glej čudo: imeli so boljše rezultate od srednješolskega pokrajinskega prvaka. Verjetno se bo ta zgodbica ponovila tudi letos.

Skupina srednješolcev pa se je le zganila, pridno vadi namizni tenis in verjetno se bodo že to nedeljo pomerili v Gorici s skupino tržaških srednješolcev. Želimo, da bi se ta tekma uresničila in da bi bila le uvod dolge vrste športnih srečanj naših dijakov.

Seja občinskega upravnega odbora

Sprejeti so bili važni sklepi gospodarskega in komunalnega značaja

GORICA, 23. — Na seji v torek zvečer je občinski upravni odbor pod predsedstvom župana sprejel sledeče: pogoje za betoniranje in popravilo Predilniške ulice v Podgori z delnim prispevkom ravnateljstva predilnice; načrt za čiščenje razsvetljave v Ljudskem vrtu na Korzu Verdi. Nadalje so odobrili sklep, da bodo na križišču med Ul. XXIV. maja in Ul. IX. avgusta ter Korzom Italia vdelane v tlak posebne ploščice, ki bodo označevale prehod za pešce. Odobrili so tudi povezavo občinske hiše v Ul. Giustiniani z vododovodno mrežo.

V drugem delu seje so se odborniki posvetili ponovni proučitvi načrta za napeljavo električnih hladilnikov na pokriti trg. Proučili so tudi proračun, ki ga je izdelal občinski tehnični urad in se je v zvezi z izdatkom za to delo, ki bo za občinsko blagajno precej občuten, razvilo živahno razpravljanje. Odbor je sklenil, da bodo proračun še enkrat natančneje pregledali in proučili možnost znižanja izdatka, če treba tudi s popravkom načrta.

Ob zaključku je odbor razpravljali o drugih vprašanjih na tajni seji.

Zlom leve roke zaradi nesrečnega padca

GORICA, 23. — V stanovanju 55-letne Brumat Evgenije je prišlo včeraj popoldne do nesreče. Brumatova je bila namreč kot skrbna gospodinja zaposlena s hišnimi opravki. Urejevala je stanovanje, ko je iz neznanih vzrokov tako nesrečno padla na tla, da si je zlomila levo roko. Sosedje so nesrečo takoj opazili in ženski priskočili na pomoč. Poklicali so rešilni avto Zelenega križa, ki je Brumatovo odpeljal v bolnico Brigata Pavia, kjer so ji zlomljeni ud naravnali in ga omavčili. Ozdravela bo v 30 dneh, seveda če ne bodo nastopile komplikacije.

Za vse enako?

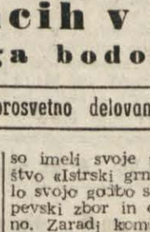

Italijan ko ministrstvo za vzgojo je razpisalo natečaj za 200 podpor visokošolcem v akademskem letu 1951-52. V obraz ožitvi je navedeno, da se natečaja lahko udeležijo samo tisti vi okošolci, ki živijo v slabih gospodarskih razmerah in ki so bili ali partizani ali internranci, begunci itd.

Ker velja natečaj tudi za naše ozemlje, nas zanima kje v naprej ali bodo upoštevali prošnje slovenskih visokošolcev ki imajo vse pogoje, da se natečaja lahko udeležijo.

Ali pa bo tudi tukaj odločevala narodnost in bodo slovenske prošnje odbite, čeprav je v natečaju člen, ki pravi, da se natečaja lahko udeležijo tudi «perseguitati razziali». Mislimo, da bi se vsi slovenski visokošolci, ki živijo v slabih ekonomskih razmerah, že samo zaradi tega člena natečaja lahko udeležili.

Razna obvestila

PRIJAVA DOHODKOV

GORICA, 23. — Finančno ministrstvo je odredilo, da bodo vsi okrajni davčni uradi do 31. marca t. l. sprejeli prijavo dohodkov kategorije C2, ki so jo dolžni predložiti delodajalci, ne da bi pri tem upoštevali kazensko zamudo. Prijavi morajo delodajalci priložiti seznam zaposlenih uradnikov ter delavcev, katerih dohodki so leta 1951 presegali 600.000 lir.

OBVESTILO LASTNIKOM JAVNIH LOKALOV

GORICA, 23. — Zveza trgovcev za goriško pokrajino opozarja vse lastnike javnih obratov, ki imajo v svojih lokalih radijske sprejemnike, da je sporazum, ki je bil sklenjen leta 1951 med Zvezo javnih obratnikov in Italijansko družbo avtorjev, veljaven tudi za leto 1952.

Znižanje takse, ki je predvideno v omenjenem sporazumu, bodo upoštevali samo za oni lastnike javnih lokalov, ki bodo pravočasno poravnali naročnino, in sicer do 31. januarja 1952 za letno naročnino in do 25. januarja za šestmesečno naročnino. Nadalje morajo predložiti SIAE potrdilo o vpisu, ki ga izdaja Zveza trgovcev.

PROMET S TRAKTORJI

GORICA, 23. — Prefektura sporoča: Ministrstvo za javna dela je sporazumno s prometnim ministrstvom podaljšalo do 31. decembra 1952 dovoljenje za kroženje traktorjev po cesti, in sicer s sledečimi pogoji:

1. Uporaba traktorjev je dovolejna samo za vprego kmečkega orodja in vozov na kolesih, ki ne ovirajo prometa in ne presegajo določene teže ter za prevoz kmečkih pridelkov samo: a) iz posestev do najbližje železniške postaje, najbližjega skladišča kmečkih pridelkov in obratno; b) s kmečkega posestva do tovarne za predelavo kmečkih proizvodov in obratno; c) od kolonskega poslopja do kmetijskega gospodarstva; d) od posestva do posestva istega kmetijskega gospodartva.

2. Vprega drugih vozil je dovoljena samo za kmečke traktorje z gumijastimi kolesi, ki imajo potrdilo, da lahko krožijo po cestah.

3. Vpreženo vozilo ne sme presegati 50 stotov teže.

4. Med vprego je dovoljena sledeča brzina: 10 km na uro, če je traktor z železnimi kolesi, in prav tako vprega; 20 km na uro, če imata traktor ali prvprega gumijasta kolesa; 25 km na uro, če imata oba, traktor in vprega gumijasta kolesa. V tem primeru je za vozača traktorja potrebno šofersko dovoljenje.

VESTI ZA TRGOVCE

GORICA, 23. — Zveza trgovcev za goriško pokrajino sporoča vsem včlanjenim trgovcem, da si na njenem sedežu v Ul. IX. avgusta 11 lahko ogledajo sledeče okrožnice: izvoz kislamnikov in podobnega blaga; trgovinski sporazum z Irakom; povpraševanje po blagu iz Združenih držav; navodila za izvajanje trgovinskega sporazuma med Italijo in Francijo; razne vesti o zunanji trgovini; izvajanje trgovinskega sporazuma med Italijo in Ekvadorjem ter Nemško republiko.

SPOMIN na strašne dni

Od leta 1945 dalje imajo prebivalci vasi Breg vsako leto od 15. do 17. januarja velik praznik. V teh dneh je v vasi splošno veselje, ljudje pijejo in pojejo, kakor da bi hoteli pozabiti na strašne dogodke, ki so se zgodili v tem času leta 1945. Kako velik je praznik za prebivalce Brega nam pove že samo to, da pridejo v teh dneh domov vsi vaščani, tudi oni, ki delajo v Milanu, Turinu, Genovi in drugih italijanskih mestih pa tudi delavci, ki delajo v Franciji in Belgiji.

Toda kot smo že dejali, ima praznik, ki mu tako po dobi trajanja kot po pomenu ni enakega, svoj izvor v strašnih dogodkih, strašnih za prebivalce vasi, ki so v letu 1945 živeli pod vlado Nemcev, kozakov in fašistov. Toda v hribih so bili partizani, ki sovražnika niso pustili pri miru in so stalno napadali utrjene postojanke v ravnini. To ozemlje je bilo za Nemce ključno področje, kajti Breg se nahaja v visoki Ter ki dolini, ki se konča na prelazu Folador med Velikim in Malim Karmanom. Preko tega prelaza jim je bila odprta pot do vasi v hribe, n. pr. preko Flapane v Ratenj, do zastražene hidrocentrale v Vedronci ali pa v Humin, na drugi strani prelaza prav pod hribom. Nemci so dobro ocenili pomembnost prelaza, doline in okolice v kateri so bili partizani, kajti zavedali so se, da bi ji ob napadu partizanov na Vedronco pos dka iz Humina ne mogla priskočiti na pomoč, niti ne bi mogla posadka in Vedronce priskočiti na pomoč posadki v Huminu. Zaradi precejšnje partizanske delavnosti, posebno v januarju leta 1945, so se Nemci odločili za velik «rastrelamento», ki naj bi partizane za vedno pregnal iz teh krajev. Za to so se odločili tudi zaradi tega, ker so bili potrebno v tistem času močno navezani na glavno cesto, ki vodi iz Pontebe proti Vidmu in so se bali, da jim ne bi partizani prekinili važne prometne žile.

15. januarja zjutraj je v dolino prikorakala močna kolona Nemcev fašistov in kozakov in usmerila korak naravnost proti Bregu. Prav takrat je bil v vasi oddelek partizanov, ki niso nič vedeli o nameri Nemcev in njihovih zaveznikov.

Pod vasjo je mlin, v kater m je dejal tudi 14-letni deček. Ta je zapazil prihajajoče Nemce in ne da bi komu kaj rekel, je stekel iz mlina, da bi opozoril partizane na bližnjo nevarnost. Toda Nemci so ga zapazili in hrabrega dečka je podrla toča krogel iz nemške brzostrelke. Z umorom tega dečka se je začela tragedija. Ubili so ga, ne da bi ga poprej pozvali, da se ustavi. Verjetno so Nemci hoteli preprečiti, da bi v vasi kaj zvedeli, ker so računali na presenečenje ko bi bila vas že obkoljena. Toda streli v jutranji tišini so globoko odjeknili v dolini in s tem je bil dan tudi alarm. Začela se je borba, toda zaradi prevelike premoči so se morali partizani umakniti. Nemci so zasedli vas. Sedaj je bilo treba opraviti s prebivalci, ki so bili zaklenjeni v svojih hišah. Najprej so prignali nekaj deklet, starih okoli 20 let in jim ukazali, da morajo na svojih hrbtih odnesti mrtve Nemce po stezah do nemške postojanke.

Potem se je pričel rop po hišah. Že tako revnemu prebivalstvu so odnesli količkaj vredne stvari. Le nekaj živine so utegnili pokriti po gozdovih. Moške so odgnali v videmske zapore, od katerih precejšen del so potem odpeljali v koncentracijska taborišča v Nemčijo. Nekateri med njimi se niso nikoli več vrnili. Ženske so se kasneje vrnile na svoje domove, da bi vsaj za silo uredile ognjišča. Tako je bilo v dneveh 15., 16 in 17. januarja 1945.

V tistih dnevih ni v dolini nihče mirno počival. Nihče ni vedel kdaj bo prešla nemška nevihta. Tudi iz nekaterih drugih krajev so odpeljali moške v videmske zapore. Nemci so bili besni, kajti partizane so sicer pregnali, toda za ceno mnogih mrtvih. Poleg tega je bila njihova zmaga samo trenutna in značaja, kajti zvedali so se, da bodo takoj po odhodu čet partizani zopet zavzeli svoje običajne postojanke. Hoteli so obkoliti vas, toda streli, ki so ubili 14-letnega dečka, so rešili partizane ki so v borbi njegovo smrt takoj maščevali.

Toda ti dnevi so prešli, prišla je osvoboditev, moški so prišli iz zaporov tudi oni ki so preživeli strahote nemških taborišč. Toda prebivalci nismo mogli in ne morejo pozabiti strašnih trenutkov ki so jih preživeli v teh dnevih.

Od takrat praznujejo prebivalci Brega vsako leto te dneve kot največji praznik, kot da bi hoteli nadomestiti takratne strašne dneve z dnevi veselja.

To je le ena stran med tolikimi stranmi naše zgodovine v letih 1943 do 1945. Takrat je vse prebivalstvo podpiralo partizane, ki so se s puško v roki borili za načelo: «Smrt fašizmu, svobodo narodu!». Te strani zgodovine so pisane s krvjo in solzami vsega ljudstva. Toda borba partizanov za svobodo in mir je bila izdatna. Današnji večmiru in spoštovanja, ki bi bili pravično plačilo za to borbo. Težnje po svobodi in pravice so bile udušene. V teh krajih je še vedno ljudstvo, ki se je bolo in toliko pretrpelo, a je še vedno suženj kot je bilo poprej.

Po svobodi ni to ljudstvo dobilo ničesar. Niti cest, niti podpor za zgraditev ali popravilo hiš, samo nekaj metrov cevi, da so si prebivalci z lastnim delom lahko napeljali pitno vodo v vas. Vse kar so prebivalci Brega dosegli je bilo to, da so vas priključili zopet občini Gorenje, ki je bila pod fašizmom ukinjena. Toda zaradi previsokih davkov želijo prebivalci, da bi vas priključili občini Brdo. In ko so ženske skupno z onimi iz Flajpana protestirale, so nastopili karabinjerji in potem so prišle ovadbe, kazni itd.

In to je vse, kar so dosegli prebivalci za svoje junaško vedenje.

IZ ISTRSKEGA OKROŽJA

NAČRT ZA GOSPODARJENJE V L. 1952

V istrskem okrožju je bil te dni v glavnem dokončan načrt za gospodarjenje v tekočem 1952 letu. Ta načrt bo predan v razpravljanje in debato vsem delovnim kolektivom in na vsa mesta, kjer se proizvajajo potrebščine za življenje. Predlog načrta bo po debati na terenu predložen v odobritev okrožni skupščini.

Ta načrt je bil napravljen na delovnih mestih skupno z delovnimi kolektivi. Načrt predvideva za industrijo da se poveča njena kapaciteta za proizvodnjo in proizvodnja sama. Tu prihaja v poštev ribja konzervna industrija, rudnik v Sečjolah, kamnolomi na Bujskem, sredstva za ribolov, boksit in podobno. Znano je, da so bili kamnoloma na Bujskem pred vojno v velikem obratu. Isto je za ribjo industrijo, ki je imela pred vojno za pridobivanje surovin — rib na razpolago celo ribiško floto, dobro opremljeno celo za lov na Sredozemskem morju.

V poljedelstvu je predvidena v načrtu mehanizacija pri obdelovanju zemlje, intenzivno pridelovanje na meliorirnih zemljiščih, uporaba umetnih gnojil, kar bo vse skupaj voliralo na povečanje in izboljšanje pridelkov, žita, grozdja, sadja, zelenjave, sena itd..

V proračunu predvideva načrt, da bosta oba okraja sama iz lastnih dohodkov krila vse svoje potrebe. Vsi dohodki bodo namreč ostali v okrajih in bodo na razpolago okrajema. Cimboljše bosta znala z denarjem gospodariti, temboljše bo šlo gospodarstvo na splošno.

Perspektiva plasiranja izdelkov industrije, ribje konzerve, kamna, boksita je dobra. Delovni kolektivi bodo morali gledati na zvišanje produkcije in istočasno na znižanje proizvodnih stroškov.

Za mehanizacijo dela v kamnolomih je bilo naročen.h za 16 milijonov strojev, za mehanizacijo dela pri kopanju boksita pa za 5 milijonov strojev.

Tečaj za vzrejo perutnine

Zavod za pospeševanje gospodarstva v Kopru priredi tečaj za vzrejo perutnine. Poučevali se bo sledeče: 1. Vzreja piščancev do 8 tednov. 2. Prehrana perutnine s posebnim ozirom na izkoriščanje odpadkov industrije. 3. Higiena in zdravje perutnine. 4. Valenje z umetnimi kokljami (inkubatorji).

Tečaj začne prvega februarja in bo trajal en mesec. Pouk bo teoretične in praktične narave. Poučevalo se bo v eksperimentalni postaji za perutnino v Valdoltri. Za hrano in prenočišče je preskrbljeno.

Tečaja se lahko udeležijo v prvi vrsti članice kmečkih delovnih in splošnih zadrug in napredni kmetovalci. Po zaključenem tečaju bodo tečajnice dobile piščance, ki jih bodo potem lahko vzgajale doma.

Stroški za šolanje in prenočišče so v breme Zavoda, tečajnicam bo vračunana samo prehrana po najnižjih cenah. Ker je število mest omejeno, naj interesentke pohitijo s prijavami, katere sprejema Zadružni sklad (v poslopju bivših zaporov) v Kopru.

Komentar tov. B. Petronia o dogodkih v ladjedelnici Sv. Marka in Tobačni tovarni

Jutri, petek 25. januarja bo Radio jugoslovanske cone STO oddajal ob 20.15 na valovni dolžini 254,6 m komentar voditelja Konfederacije enotnih razrednih sindikatov dogodkov ladjedelnice Sv. Marka in tobačne tovarne v Trstu. Delavci, Tržačani poslušajte!

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

ALI BO ZVU UVEDLA TUDI PR. NAS ZAKON O POVIŠANJU NAJEMNIN?

Upravičeno razburjenje in zaskrbljenost med prebivalstvom

Kot smo izvedeli proučujejo pri Zavezniški vojaški upravi možnost, da bi uveljavili na našem ozemlju italijanski zakon, ki predvideva povišanje najemnin. Omenjeni zakon so v Italiji sprejeli že pretekli december. Po še nepotrjenih vesteh, naj bi določbe zakona o povišanju najemnine stopile v veljavo na našem ozemlju že s prvim februarjem.

Vest o možnosti uveljavitve italijanskega zakona na našem ozemlju, je vzbudila med tržaškim prebivalstvom upravičeno razburjenje in zaskrbljenost, saj je praksa že v Italiji pokazala, da je novi zakon prizadel po večini manj premožne in revne družine ter da je v nasprotju s tem koristil bogatejšim slojem.

Polemika v zvezi s tem vprašanjem bo prav gotovo zelo močna, saj je velika večina tržaškega prebivalstva proti vsakemu povišanju najemnin ki so se v zadnjih letih že trikrat zvišale, medtem ko so ostale plače uradnikov in delavcev skorajda nespremenjene.

Prispevajte za KULTURNI DOM

PRED SKUPŠČINO OF ZA MILJSKI OKRAJ

Obuditi narodno zavest pri Slovencih v Miljskih hribih

glavna naloga bodočega delovanja OF

Poživiti bo treba kulturno-prosvetno delovanje · Poostriti borbo za slovensko šolstvo

V soboto bo v Plavjah skupščina Osvobodilne fronte za miljski okraj. Ne pretiravamo, če trdimo, da bo to ena izmed najvažnejših skupščin OF, ki se v tem času vršijo po našem ozemlju. Najvažnejša zaradi tega, ker spadajo v ta okraj t. j. v miljsko občino Miljski hribi, v katerih sicer prebivajo Slovenci, a se z izjemo predvsem starejših, svojega slovenstva prav malo zavedajo. Iz tega razloga pravimo, da bo skupščina najvažnejša, kajti novi okrajni odbor bo imel težko delo in bo moral zastaviti vse sile, da bo pri ljudeh vzbudil zopet nacionalni čut, ki je posebno v zadnjem času — in to po zaslugi kominformistov — tako upadel.

V tem članku bi obravnavali predvsem vprašanje delovanja na kulturno-prosvetnem področju in šolstva glede na razmere v Miljskih hribih. Namesto uvoda naj navedemo primer o potrebi kulturnega življenja naših ljudi, ki nam dokazuje, da je kulturno-prosvetno delovanje med Slovenci na tem ozemlju eno izmed najbolj občutenih na terenu.

V zadružnem domu v Skofijah, seveda na jugoslovanskem področju, je Ljudsko gledališče iz Kopra priredilo v nedeljo gledališko predstavo, kjer so igrali Cankarjevega «Kralja na Betajnovi». K predstavi pa niso prišli samo ljudje iz jugoslovanskega področja, zelo veliko jih je bilo iz Skofij na tej strani meje, iz Plavij in Miljskih hribov. Ko so prešteli denar v gledališki blagajni, so ugotovili, da je poleg dinarjev bilo vplačanih tudi 15.000 lir.

Ta primer nam dokazuje, da si ljudje žel

Z OBISKA PRI ETBINU KRISTANU-ENEMU PRVIH ORGANIZATORJEV SLOVENSKIH DELAVCEV

"Dvaindvajset jeseni je minilo od tedaj, ko sem zadnjič videl svojo domovino„

«Pisal bom o vsem, kar tu vidim, pisal bom o tem življenju, ki je nam onkraj morja tako tuje in neverjetno. Kje je še taka mladina, ki tako nesebično zastavlja svoje sile za lepšo bodočnost svoje grude?»

Že dolgo me je mikalo, da bi spoznala Etbina Kristana, ki se že dalj časa mudi v Jugoslaviji. Kaj neki doživlja po tolikih letih odsotnosti, ko gleda nagel razvoj industrije, ko vidi prenovljen in pomlajen obraz zemlje, katera je bila tako neusmiljeno izkoriščana in teptana? Malce v zadregi sem se znašla pred njim, toda topel stisk roke mi je razblinil še zadnji strah. Prijazen starček, še ves čil in mladosten me je posadil v udoben naslanjač. Ni mi bilo treba mnogo razlagati, kaj želim od njega, saj je takoj uganil, kje me čevelj žuli.

«Dvaindvajset jeseni je minilo od tedaj, ko sem zadnjič videl svojo domovino. Ni si še dobro opomogla od prve svetovne vojne, že so se začeli opažati prvi znaki reakcije. Razmere so bile ponekod silno žalostne, zaostala Bosna, Hercegovina in Makedonija pa pravi sramotni pečat.» Etbin Kristan se razvnema. Znova doživlja krivično teptanje ljudstva, ki si je pozneje znalo samo priboriti pravice. Gledam ga. V njegove smežnobele lase se je ujel samoten sončni žarek, da so videti kot goste srebrne niti. Ne morem verjeti, da sedi pred menoj res tisti Kristan, ki je bil eden prvih organizatorjev slovenskega delavstva ter plodovit časnikar in pisatelj. Pred menoj razkriva preteklost, skorajda nežno in ljubeče, čeludi je bila zanj mnogokrat težka in polna trpkih spoznanj.

Hiti. Želi povedati kar največ. Ne govori več o Jugoslaviji po prvi svetovni vojni, ne govori več o Ameriki, kjer si je ustvaril svoj dom. Zdi se mi, da je pozabil celo name. «Pisal bom o vsem, kar tu vidim, v ‚Prosveti', ‚Enakopravnosti' in drugih izseljeniških listih v Ameriki, pisal bom o tem življenju, ki je nam onstran velikega morja tuje in neverjetno. Kje je še taka mladina, ki tako nesebično zastavlja svoje sile za lepšo bodočnost svoje rodne grude? Zvečer, ko so se mladinci na progi zbrali po težkem delu in ko sem jih opazoval utrujene, a vendar vesele, sem moral pomisliti na vse neverne Tomaže, ki verjamejo govoricam o prisilnem delu mladine v Jugoslaviji., kako bi se jim ob pogledu nanje morale podobne misli razbliniti v nič.» In pripoveduje mi o mladincih ki jih je lani srečal na mladinski progi Doboj-Banja Luka. «Zagoreli, zdravi in polni vriskajočega življenja so me vodili k nasipom, k mostu čez Bosno. Videl sem, kako pomaga z gradnjo nove proge ta mladina utirati pot napredku v nekdaj tako zaostalo deželo. Prepotoval sem doslej več del Slovenije, ogledal sem si Novo Gorico, ustvil sem se v Splitu, na otoku Visu, v Sisku, v Beogradu, Zagrebu, a od vseh teh krajev so spremembe največje v Bosni, predvsem pa še v Sarajevu. Pred dvajsetimi leti sem videl tamkaj staro čaršijo, muslimansko prebivalstvo v skrajni bedi in v primitivnih razmerah, neuko in izkoriščano. Muslimanske žene je zakrivala feredža, da je bila skrivnost sarajevskega orienta še večja, še mikavnejša. Danes se nisem mogel načuditi Sarajevu, ki je ves prenovljen, ne njegovim prebivalcem. Za človeka, ki pride v Jugoslavijo brez predsodkov, je vse to nekaj nerazumljivega, zlasti še, ker je bila prav Jugoslavija v zadnji svetovni vojni najbolj razdejana in ki je tudi izgubila največ prebivalcev. Naglo rast industrije in splošnega napredka sem najbolj občutil v Bosni. V Zenici, kjer sem se ustavil, sem si dodobra ogledal železarno, novo livarno, ki je pravzaprav le del velikega metalurškega kombinata, a bo proizvajala dvakrat več kot nekdaj vsa črna metalurgija v stari Jugoslaviji. Ogledal sem si nove Siemens-Martinove peči, od katerih nekatere že od lanskega leta proizvajajo jeklo iz surovega in starega železa, Dalje moderne visoke peči, kovačnica, in bluming-valjarno, ki bo prva te vrste v Jugoslaviji — vse to so nove pridobitve v Zenici, ki bodo popolnoma dograjene bogato poplačale trud.»

«Zenica se mi je zazdela podobna Pittsburgu, le da je ta mnogo bolj zakajen. Tamkaj živi mnogo Jugoslovanov, ki delajo največ v rudnikih in v železarnah. Zdi se mi, da je Zenica za Jugoslavijo prav tako važna kot je Pittsburg za Pensilvanijo.»

Z mladinske proge in iz Zenice me Kristan v duhu znova popelje v tovarne: Prvomajska, Rade Končar, tovarna avtomobilov v Mariboru, hidrocentrala na Mariborskem otoku, tovarna «Jugovinil» pri Splitu, splitska ladjedelnica. Njegovim spominom ni konca. Kot mladec se dobro spominja celo nekaterih podrobnosti. Tako ga je v železarni v Sisku slovensko ogovoril mlad inženir. Beseda je dala besedo in kmalu je Etbin Kristan spoznal v njem sina slovenskega skladatelja Emila Adamiča. V Splitu so ga pozdravili njegovi tovariši, s katerimi je še v stari Avstriji prvikrat proslavljal v Splitu prvi maj. Najstarejši med njimi je bil Krstulović, oče znanega partizanskega borca Vicka Krstulovića. Kristan se rad spominja inženirjev in drugih strokovnjakov po jugoslovanskih tovarnah. O njih pravi, da tako lepo in razumljivo razložijo ves proces proizvodnje, da mora vsakdo razumeti. «V Ameriki bi kaj takega gotovo le stežka našel», podvomi včasih.

«Ko sem odhajal z ženo iz splitske ladjedelnice, sem točno poznal ves potek dela pri graditvi ladij, seveda po zaslugi tamkajšnjih, sila ustrežljivih in prijaznih strokovnjakov. Razočarali me niso niti v Jablanici, kjer bo nekoč stala velika hidrocentrala. Če bi človek videl samo načrt, bi občutil, da je to nekaj velikega, a ker sem videl, kako tamkaj dela na stotine in stotine pridnih rok, se mi je zazdela Jablanica, ki bo imela dvoje velikih umetnih jezer, res velikanski plod socialistične Jugoslavije. Nehote sem jo moral primerjati s Hoover danom (Huverjev jez) v Ameriki, ki so ga gradili več let.»

Etbin Kristan pripoveduje. Ne opazi, kako mineva čas. Sonca že davno ni več in soba se je že popolnoma zmračila, da ne vidim več prav dobro pripovedovalca. Ne morem prav razumeti, kako more 85-letni starček nepretrgoma toliko govoriti. Ne zdi se mi utrujen, le včasih mu glas malce zadrhti. Morda bo dovolj za danes?! Že dlavno sta minili dve uri. Naj se poslovim? Toda ne, nekaj me priklepa nanj, morda živa, sočna govorica ali pa on sam, prijatelj in sodrug Ivana Cankarja. Tudi njega se spomni. Pri njem je Cankar ustvaril «Hlapca Jerneja» in pri njem so zagledali «Hlapca» beli dan.

Spomin na Ivana Cankarja je pri Kristanu še ves živ in topel. Pripoveduje mi, kako je pisal Cankar v dvorišni lopi «Hlapca Jerneja», kako ga je prosil, da je sam nadziral skušnje v tedanjem gledališču v «Pohujšanju» itd. Kristanovo pripovedovanje o Cankarju te popelje v svet, v kakršnem je živel in gledal okrog sebe Ivan Cankar, ga ljubil in sovražil in ki tudi njemu s svojimi spletkami ni prizanašel.

Še nekaj ne pozabi Etbin Kristan. Kot človek, ki je še v Cankarjevi dobi mnogo delal v dramskem svetu, tedaj še silno pomanjkljivem in primitivnem, še močneje občuti sedanji napredek opernega in dramskega gledališča pri nas. Takole kramlja:

«Tedaj je obstajalo samo sedanje operno gledališče, ki je obenem služilo slovensko in nemški Talji. Nemci so imeli vsak teden tri večere, včasih tudi več, Slovenci pa smo morali biti zadovoljni s tistim, kar je ostalo. Tem huje je bilo to, ker je služilo hkrati operi, operetі in drami ter se ni mogla nobena prav razviti. Razen tega je bilo tedanje gledališče popolnoma odvisno od političnih razmer v deželi ter ni moglo zbuditi zanimanja širšega občinstva, zlasti, ker so v gledališče zahajali le izbranci, ki so bili dovolj petični; danes pa vidim v Operi in Drami preproste ljudi, ki jim je odprta prosta pot v Talijin hram.

Tudi v Ameriki ni tako. V Pittsburgu, Detroitu, Clevelandu itd. sploh, nimajo stalnih gledališč, stalne opere nimajo niti v Chicagu, kjer se vsako leto znova pojavlja vprašanje, ali bo gledališka sezona ali ne. Celo Washington, glavno mesto, nima stalne opere. Z njo se lahko ponaša le kozmopolitsko mesto New York. Kako razgibani pa so v dramskem pogledu Slovenci, lahko pove samo to, da ima slovenska naselbina v Clevelandu več dramskih predstav kot ves ostali Cleveland!»

Čas je, da se poslovim. Popoldne je bliskoma minilo in prve cestne svetilke so se že davno prižgale.

Dolg in prisrčen je stisk rok «Koliko si moram še ogledati — vso Dalmacijo, Crno goro, vzhodno Bosno, Makedonijo! Poslednja mi vzbuja največ zanimanja, ker je najbolj zaostala dežela, saj je dolga stoletja tlačanila Turkom. Danes pa se je skoraj čez noč razmahnila, politično in kulturno. Da, tam bom zares videl marsikaj novega.»

«Imam zadoščenje, da še vidim, kako se začenja ustvarjati tisto, za kar smo mi orali ledino.»

«Še pridite!...» je zaklical za menoj, ko sem odhajala. Da, prav gotovo!

VERA KUHAR

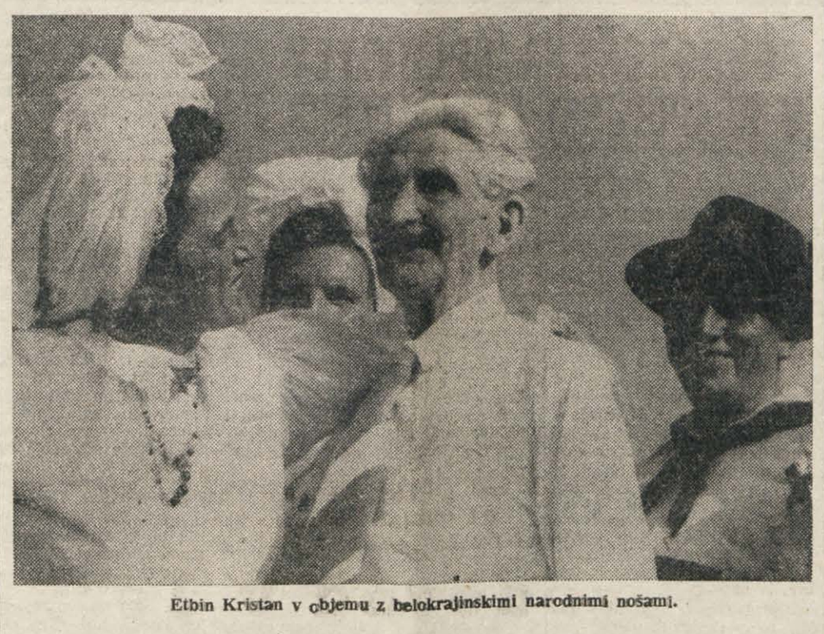

Etbin Kristan v objemu z belokrajinskimi narodnimi nošami.

S svojo ženo ob sončnem popoldnevu v Ljubljani.

ŠE DESET LET DELA BO POTREBNO, PREDEN BO LAHKO PRIŠLA V VSAKO HIŠO

MIROLJUBNA ATOMSKA ENERGIJA

V elike so njene možnosti v industriji

Pri poizkusni napravi za centralno ogrevanje stalni tok tople vode, ponoči in podnevi kroži skozi 8 ton težki transformator in ogreva 80 pisarniških prostorov. Potreben je poseben posredni sistem prenašanja toplote zaradi nevarnega izžarevanja

Po eksploziji prve atomske bombe so obširno razpravljali o možnosti uporabe tega ogromnega vira energije v miroljubne namene na industrijskem področju. Naprava za centralno kurjavo, ki so jo zdaj zgradili v Angliji, prva te vrste na svetu, utemeljuje upanje, da prehaja tuči na atomskem področju znanost iz faze raziskovanja v fazo praktične uporabe. Nova naprava je sorazmerno majhna in se je gotovo ne more označevati za dovršeno; vendar je nedvomno, da pomeni resničen in pravi mejnik v pogledu industrijske uporabe atomske energije. Naprava ogreva poslopje centra za atomska raziskovanja v Harwellu, v katerem je 80 pisarn; naprava ogreva s toploto, ki jo proizvaja velika eksperimentalna atomska peč. Napravili so pa tudi že nove napeljave, s katerimi bodo eventualno razširili kurjavo na dve ali tri naddaljnje zgradbe.

Stalni tok tople vode, ponoči in podnevi, omogoča osem ton težki transformator, ki je priključen napravi za ohlajevanje atomske peči; voda kroži iz črpalke po strnjenem sistemu, nadaljnji transformator uvaja toploto v glavno napravo z njenimi spoji in radiatorji. Ta posreden sistem naj prepreči nevarnost radijskega izžarevanja, ki bi se ga lahko preneslo iz peči. Proizvajana toplota ustreza približno enemu milijonu angleških termičnih enot; toplota vode, katere količina znaša 9345 kubičnih metrov, doseže 55 stop. C.

Gospodarska plat te naprave je nadvse zanimiva. Ministrstvo za dobave je preračunalo, da se bo uporaba premoga po izpopolnitvi naprave zmanjšala za najmanj 1.000 ton na leto, pri tem pa bo dobljena toplota sedemkrat večja kot dosedanja, kar bo omogočilo razširjenje na nadaljnje dve ali tri stavbe. Do sedaj stane naprava 15.000 funtov šterlingov, za razširitev pa ne bodo potrebni novi transformatorji, ampak le nadaljnje cevi in radiatorji. Jasno je, da se bo v napravo vloženi denar v sorazmerno kratkem številu let izplačal že samo s prihrankom na gorivu. Izboljšave atomske peči, ki so v teku, pa bodo že v letu 1952 omogočile še večjo proizvodnjo toplote, ne da bi se s tem izdatki povečali.

Nedvomno so te številke bodrilne, naravno pa ne obsegajo izdatkov za postavitev atomske peči same, tako da ni mogoče točno izračunati, koliko stane vsaka kalorična enota v primerjavi s stroškom za navadna goriva. Uvaževati pa je treba, da se uporablja toplota, ki bi šla sicer v izgubo, in da je glavna naloga atomske peči, da jo uporabljajo za raziskovanja, določitev denarne vrednosti pri takem namenu pa je skoraj nemogoča stvar.

Sir John Cockcroft, ravnatelj centra za atomska raziskovanja, je pred kratkim v predavanju, ki so ga prenašali po radiu, orisal načrte za bodoče uporabljanje atomske energije na industrijskem področju. Tako smo izvedeli, da je v načrtu gradnja nove atomske peči, namenjene izključno za proizvajanje energije; pri tozadevnih poskusih pa bodo mogoče lahko dobili točnejše podatke o stroških v primerjavi s stroški energije, ki jo pridobivajo iz premoga, iz hidroelektričnih naprav ali iz drugih virov. Domnevajo pa, da bo potrebno še najmanj 10 let dela in izkustev, preden bo mogoče uporabljati atomsko energijo v industriji v velikem obsegu.

Atomske peči naravno ne bodo odstranile sedanjih virov energije, temveč jih bodo samo dopolnjevale, kar bo pa seveda največje koristi v današnjem svetu, ki rabi vedno več te sile; računajo, da bodo lahko produkcijo atomskih peči povečali stokrat, če jih bodo uporabljali izključno za te namene; nova angleška atomska peč je na najboljši poti, da doseže ta cilj. Izgledi takih možnosti pač ne bi mogli priti v primernejšem trenutku kot je sedanji, ko se skoraj vse industrializirane države ukvarjajo s problemom zadostne energije za polni obrat njihovih tovarn.

Življenjska raven posamezne dežele je lahko odvisna od raznih okoliščin. Nedvomno pa je lahko merimo tudi po količini energije, ki je na razpolago «po osebi»; na tej podlagi lahko izračunamo indeks proizvodnje raznih držav. Za Anglijo in mnogo drugih evropskih dežel je ta indeks 2.000, za Združene države okoli 3.000, za Indijo okoli 100. Če uvažujemo pri takem položaju, da je izkoriščanje normalnih virov za proizvodnjo energije že v polnem obsegu, je jasno, da postaja možnost razpolaganja z novim, tako rekoč neizčrpnim virom, zares izredno važna.

PRISPEVKI

za novoletno jelko

ROJAN: Svagelj Marija 500, Ferluga Silvan 100, Ferluga Mara 200, Kobal Franc 100, Bole Alojz 300, Prunk Amalija 200, Sčuka Antonija 100, Spanger Vekoslav 500, P.D.T. 300, P.D. T. 200, Mahnič 100, druž. Vitez 500, Kuret 200.

III. OKRAJ: Godina Mario 50, Francesco Micheluzzi 100, Selma Micheluzzi 50, Danilo Micheluzzi 100, Marija Bernardi 50, Justo Poles 50, N. N. 50, J. Rebula 50, F. Bernetič 50, M. Bernetič 50.

Pred četrtim literarnim večerom slovenskih žena

PESNICA DORA GRUDNOVA

Pesnica Dora Grudnova je po rodu Nabrežinka, sestra pokojnega pesnika Iga Grudna. Tudi njo je zadela usoda desettisočev primorskih ljudi, za katere domača zemlja mahoma ni imela več kruha. Trdna domača kraška hiša se je pri Grudnovih zamajala pod težo davčnih bremen. Potem je šla, kakor je moralo iti toliko slovenskih posesti, za smešno nizko ceno. Dora se je po očetovi smrti preselila z materjo v Beograd. Nekaj let je živela z njo, nato pa vrsto let gospodinjila tam pri bratu zdravniku. Svoj prosti čas je posvečala pesniški tvornosti, ki je njenemu življenju dajala vsebino in uteho. Založba Belo-modre knjižnice v Ljubljani je 1932. leta izdala njeno pesniško zbirko «Rdeče kamelije».

Osnovna nota njenih pesmi je erotična in domovinska. Ti dve čustvi se med seboj prepletata, napolnjujeta njeno duševnost in sta izvor njene ustvarjalnosti. Nekaj jo sili, da mora izpovedati to, kar jo teži in čemer ne more nikomur ubežati.

Življenjski sen ji je, kot vsaki ženi, tiha skromna sreča ob strani ljubljenega moža. In kot toliko žena tudi ona doživlja razočaranja, prevare, dnevi ji minevajo ob mislih na izgubljene nade. V teh mislih se rodi spoznanje, da je treba včasih prav malo, da človek osreči človeka. Višek sreče pa ji je ljubezen. «Tako srce trepeče nam k najvišji sreči, ki jo obeta večno čudežna ljubezen», pravi in se vprašuje: «Kaj v srcu je mojem ta strašni nemir?» Pa spet: «Oj, skromen, skromen je moj sen o sreči». V tihi resignaciji in v razumevanju skrivnostnih vzgibov človeškega srca se ji potem izvije v mislih na dragega: «Iskal si sam potlej si svojo pot. Si našel pravo — tisto jasno? Morda kot meni ti je zlomljena perot.» Mirna je, toda umiriti se ne more. «Sibim se, lomim pod presilnih čustev težo». In spet se v tolikih variantah ponavlja otožni spev osamelega srca, ki ga tudi vsa lepota prirode ne more umiriti. V večeru na morju, ko šumijo borovci, gre mesec čez morsko ravan in občuti vso resnobnost cipres, se spet in spet budi v njej skrivnostni nemir srca. Njen spev je tiha tožba «brez upa, da prežari me še kdaj ljubezni zarja, po njej žalujem večno žejna tihih nje lepot.» Potem se v mislih vsa trudna vrača na očetov grob domov v Nabrežino. Hoče na njem razvozlati skrivnosti življenja in vprašuje očeta: «...povej, čemu ves jad, trpljenje to brez mej, življenje vse, ko ni radosti, sreče trajne».

Nad vsem tem črnim brezupom in togo zadržanostjo, ki vklepa tudi njeno ljubezensko pesem, pa se zdi, da se zloveče razpenja skrivnost njenega rojstva. «Na meji dveh stoletij se življenja pot je maj pričel» in spet «Na pragu je stoletja se pričel moj trnov pot, ko da z nogo sem eno onkraj meje, drugo tu».

V družbenih pretresih našega stoletja išče glavno krivdo svoje osebne tragike. Toda ne poglablja se vanje in tudi ne išče njihovih vzrokov. Vsa nekako tone v bolečini lastnega neutešenega hrepenenja, ki ni le hrepenenje po domu. Tu prihaja s svojo pesmijo v našo domovinsko tragiko, tu pesnica Dora Grudnova resnično zaživi med nami.

V letih naše grenke bolečine, se je spraševala: «Komu naj pojem v tem času?» In si odgovarjala: «Kaj bi pesem, sirotka v tem času! ..Ah, ne — niso zgolj duše bolni prividi: pretežko zares je nam bednim na Krasu». Isto vprašanje, le da ne tako jasno izpovedano, ji budi tudi pogled na Dobrdobsko planoto, kjer so «med nizko zidovje utesnjeni samotni vrtovi», kjer «gredé se v redu strahotnem vrstijo, na vsaki le znamenje belo». Sklone se k prvemu grobu, in je kot mati, ki se sklanja nad zibko. «Mati, mati, nisem hotel umreti, zakaj so me ubili» sliši iz groba glas. Na ja s teboj o vsem, svoje duše pa ti ne odpre. Zazdi se ti, da je resnično taka kot «samotno drevo, ki samo stoji v viharju, je samemu sebi suženj in vladar». Notranji nemiri, kakor da so potihnili, da jih ni več, da je zdaj v nečem drugem smisel življenja. Mirno se smehlja, vprašanja namenoma preslišiš. Njeno iskanje sreče, njena lastna hotenja in nagnjenja se umikajo. Vsa zaživi le tedaj, ko je pogovor o prerano umrlem drugem grobu je tička mala. Glas v grobu obtožuje: «Dete, dete, zate bi hotel živeti, zakaj so me ubili?» Na tretjem grobu ji dih ljubezni objemlje telo. Iz njega sliši: «Žena, žena, kako sem te ljubil, zakaj so me ubili?» Potem se družijo glasovi v bučno zamolkli podzemeljski zbor. Ona pa se vrača v sivino Krasa, med kamnolome, med borce in prisluškuje burji.

To je Dorina pesem, ljubezenska in domovinska in v tej pesmi je ona. Če se oglasiš pri njej, na njenem sedanjem domu v Ljubljani, ti od srca postreže s črno kavo, se pogovarjaš

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes obeta poslabšanje. Južni vetrovi bodo zanesli tudi nad severni Jadran oblačnost, temperatura pa se bo dvignila. — Včerajšnja najnižja temperatura v Trstu 2.4, najvišja 5.8 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 18.00: Pojo Fantje na vasi. 19.00: Lahka instrumentalna glasba. — **Trst II.:** 13.30: Rossini-Respighi: Fantastični bazar. 19.00: Slovenščina za Slovence. 19.20: Operna glasba. — **Trst I.:** 12.15: Operetna glasba. 13.30: Orkestralna glasba. — **Slovenija:** 17.40: Zborovske skladbe B. Smetana. 20.15: Znani pevci pojo operne arije.

PREISKAVE V ISMAILIJI

V noti, poslani Švedski, dolži Egipt Angleže, da vzdržujejo na Sueškem področju obsedno stanje - Iraško posredovanje v sporu med Anglijo in Egiptom

LONDON, 23. — Poročilo urada za zunanje zadeve javlja, da je Anglija pozvala egiptovske oblasti, naj ukrenejo vse potrebno, da bodo hiše na obrežju Mohameda Alija v Ismailiji ostale zaprte in zapečatene. Do te odločitve je prišlo zato, da bi vse doslej preiskane stavbe ostale prazne, medtem ko se preiskava nadaljuje v drugih delih mesta.

Poročilo pravi nadalje, da je podguverner Ismailije po nalogu oblasti iz Kaira odklonil, da bi njegovi funkcionarji prisostvovali pečatenju hiš, zaradi česar bodo egiptovskim državljanom onemogočene vsakršne reklamacije v primeru škode, ki bi nastala med preiskavo.

Egiptovski tisk piše, da je po preiskavi v Ismailiji glede smrti sestre Antonije ameriški konzul sam izjavil, da je bila nuna ubita z angleškim izstrelkom in da sta tudi dve preiskavi egiptovskih oblasti ugotovili angleško odgovornost pri tem incidentu.

Nekaj žensk, ki so bile aretirane danes dopoldne zaradi izgredov pred denarnim zavodom «Barcalay's Bank», je bilo izpuščenih eno uro po aretaciji.

Pri preiskavi v dveh vaseh ob Sueškem prekopu so našli Angleži štiri puške in nekaj municije. Med preiskavo zapadno od muslimanskega pokopališča sta bili najdeni trupli dveh Egipčanov. Šest sumljivih oseb je bilo aretiranih.

Glasnik urada za zunanje zadeve javlja danes, da je kralj Ibn Saud izročil angleškemu poslaniku nekaj predlogov nameenjenih londonski vladi in ki zadevajo egiptsko-angleški spor. Vsebina predlogov še ni dospela v London.

Načrt, ki ga je Ibn Saud izročil britanskemu poslanku v Geddi, predvideva ustanovitev panarabske varnostne organizacije; združitev te organizacije s poveljstvom za obrambo Srednjega vzhoda, ki bi ga sestavljale Francija, Anglija, Združene države in Turčija, oborožitev arabskih držav s pomočjo zapadnih sil; postopna evakuacija angleških čet s Sueškega področja in končno kompromis med Egiptom in Anglijo v pogledu Sudana.

Enako noto, kakor je bila pred kratkim izročena Združenim državam Franciji, Norveški in Nizozemski je Egipt izročil danes tudi Švedski. Nota pravi med drugim, da za varovanje svobodne plovbe v Sueškem prekopu ni potrebno sodelovanje držav, ki jih Anglija vabi. Ako je varnost plovbe v Sueškem prekopu ogrožena, se je treba zahvaliti prav britanskim silam, ki vzdržujejo na tem področju nekakšno obsedno stanje, zaradi česar je paraliziran promet med egiptovskimi pristanišči, kar predstavlja za Egipt in mednarodno trgovino ogromno škodo. Nota pravi nadalje, da je na podlagi 9. člena carigrajskega dogovora le egiptovska vlada dolžna skrbeti za spoštovanje teh določb in da je doslej še vedno storila v tem pogledu svojo dolžnost. Egiptovska vlada si bo ukrepe katerekoli države v zvezi z angleškim pozivom tolmačila kot sovražno gesto, česar Egipt ne bo mogel trpeti.

Po informacijah iraškega tiska je iraški minister v Kairu Najib Elrawi odložil svoj povratek v Bagdad, da bi nadaljeval razgovore z egiptovsko vlado in morda našel rešitev za angleško-egiptovski spor.

Razgovori o nemškem prispevku za zahodno obrambo

BONN, 23. — Po razgovoru s tremi visokimi komisarji in s kancelerjem Adenauerjem je bilo objavljeno sporočilo, ki pravi, da se bodo pripravljalni razgovori o višini finančnega prispevka za evropsko obrambo nadaljevali in da bodo v začetku februarja vprašali za mnenje tudi «tri modre» atlantskega pakta. Poročilo razlagajo tako, da doslej še ni bilo mogoče doseči sporazuma o višini nemškega prispevka in da bodo poklicali «tri modre» za razsodnike. Kot znano, vztrajajo zahodni zavezniki pri številki 13 milijard, ki vključujejo tudi stroške za vzdrževanje zavezniških čet na nemškem ozemlju, nemška vlada pa pravi, da lahko da največ 8 milijard mark.

Nemško šolstvo na Južnem Tirolskem

RIM, 23. — V številki 2 nove mesečne politične revije rimske vlade *«Documenti di vita italiana»* najdemo naslednjo statistiko o nemškem šolstvu v Južnem Tirolu

Osnovne šole: 31.953 učencev, 1349 učiteljev in trije šolski nadzorniki: povprečno 24 učencev na enega učitelja.

Srednje šole: Bozen, Meran, Ortisei, Bressanone in Brunico; klasična gimnazija: Meran; realna gimnazija: Bressanone; učiteljišče: Meran; trgovska tehnična srednja šola: Bozen; trgovske šole: Bozen in Meran; trgovska strokovna šola: Bozen in Meran; industrijska in strokovna šola: Bozen; ženska agrarna in industrijska strokovna šola: Bozen; dvoletni trgovski tečaj: Bressanone, Brunico, Vipiteno; dvoletni industrijski tečaj: Meran; dvoletni kmetijski tečaj: Lana D'Adige, Caldaro, Silandro; industrijska strokovna šola: Bozen.

Sneg in mraz v Španiji

MADRID, 23. — Živo srebro je včeraj padlo na 13 stopinj pod ničlo. V višjih legah je sneg zapadel nekaj metrov visoko. Več vasi pokrajine Oviedo je docela odrezanih od sosedne pokrajine Santander. Devet gorskih prelazov je popolnoma znasneženih in zaprtih za promet.

Slabo vreme v Severni Ameriki je zajelo tudi Severno in Južno Dakoto, kjer so vse ceste zasute s snegom. Veter je dosegel brzino 100 km na uro. V teh dveh državah in v Minnesoti je zaprtih na stotine šol. V Južni Dakoti so zaradi mraza zabeležili doslej šest smrtnih žrtev.

PONESREČENA SPLOVITEV V NEAPELJSKI LADJEDELNICI

V ladjedelnicah pri Neaplju se je prevrnila 480-tonska motorna petrolejska ladja, medtem ko so spuščali v morje - Štirje ranjeni, enega pogrešajo

NEAPELJ, 23. — Danes točno opoldne so v ladjedelnici «Pellegrini» v San Giovanni a Teduccuiu spustil v morje 480-tonsko motorno cisterno «Piero Riego Gambinia», ki je bila zgrajena za račun družbe Adriatica. Ko so bili opravljeni običajni obredi s krstom ladje, je pričela ta polagoma drseti v morje. Čim se je premaknila z mesta, pa se je dalo takoj opaziti, da se nagiba na desno stran, kar je povzročilo nemajhno zaskrbljenost med prisotnimi. Kakor hitro je potem ladja dosegla morje, se je z vso težo prevrnila in pokazala trebuh iz vode.

Dogodek se je odigral v nekaj minutah ter povzročil nepopisen poplah. Na krovu ladje so bili številni delavci s svojimi družinami, ki jih je nenadna prevrnitev vrgla v morje. Ker je bilo ladij v bližini, so prihitele na mesto nezgode ter z vso naglico reševale iz vode ponesrečence, med katerimi ni manjkalo otrok in žena, ker se je bilo bati, da se bo ladja potopila.

Po zadnjih vesteh pogrešajo samo delavca Ferdinanda Clementija, katerega so pričeli iskati v vodah okrog petrolejske ladje in po mestnih bolnicah. Poleg tega so se ponesrečili štirje delavci. Uvedena je bila preiskava, ki naj ugotovi vzroke nezgode in morebitno odgovornost.

Kako gledajo Nemci na okupatorje

BONN, 23. — Ameriški visoki komisar objavlja rezultate referenduma, ki je bil izveden med nemškim prebivalstvom glede odgovornosti vzhoda, odnosno zapada pri zavlačevanju razcepitve Nemčije. Izmed 800 oseb jih je samo 11 odst. izjavilo, da je združitev Nemčije bolj pri srcu Rusiji nego zapadnim silam. 47 odst. oseb je mnenja, da gledajo zapadnjaki povoljno na zedinjenje, 20. odst. Nemcev pa gleda v tem vprašanju z enakimi očmi na Ruse kakor na zapadnjake. V drugi skupini izjavlja 14 odst. oseb, da smatrajo zapadnjaki zedinjeno Nemčijo kot pomemben branik proti komunizmu, 10 odst. pripisuje dobrohotnost zapadnjakov gospodarskim vzrokom, 9 odst. pa prijateljskim čustvom.

Na vprašanje: «Kakšni so izgledi za zedinjenje Nemčije?» so prišli naslednji odgovori: odlični 2 odst.; dobri 24 odst.; ne dobri ne slabi 13 odst., slabi 31 odst., najslabši 10 odst.

42 žrtev letalskih nesreč

NEW YORK, 23 — Uradno javljajo, da je med 23 potniki, ki so našli smrt pri letalski nesreči v Elisabethu, bil tudi bivši ameriški vojni minister Patterson. Vsega skupaj je strašna nesreče zahtevala 30 človeških žrtev, ker je letalo treščilo na dve stavbi, in pokončalo pri padcu še 7 oseb.

Ako bi prišlo do nesreče nekaj minut prej, bi bilo število žrtev neprimerno večje, ker se je v tamkajšnji bližini pomikal dolg sprevod dijakov iz bližnje šole. Sele pozno zvečer so gasilci omejili požar, ki ga je povzročila eksplozija letala.

Iz Teherana prihaja vest, da je okrog 30 km vzhodno od prestolnice zgrmelo na tla vojaško letalo, pri čemer je bilo 7 mrtvih.

Pet smrtnih žrtev je zahtevala letalska nesreča v bližini Norfolka v Angliji, ker se je vnel vojaški bombnik tipa Lincoln.

"Začasno zamrznjenje" pogajanj na Koreji

Poveljstvo OZN priznava napad v nevtralni coni in na ujetniško taborišče v noči od 17. na 18. januarja

TOKIO, 23. — General Ridgway javlja, da bo kot delegat na mirovnih pogajanjih v Pan Mun Jomu generala Claudea Ferenbaugha nadomestil general William K. Harrison mlajši. Harrison je med vojno poveljeval 30. pehotni diviziji v Evropi skozi tri leta. Na Daljni vzhod je prišel pred kratkim in je podpoveljnik osme armade od 3. januarja t. l. Srečanje delegacij v Pan Mun Jomu je trajalo danes komaj 22 minut, kar kaže, da imata obe komisiji namen vztrajati na svojih dosedanjih stališčih. To je že četrti dan kratkotrajnih sej, na katerih ni prišlo do nikakršnih zaključkov.

Poveljstvo Združenih narodov je danes izjavilo, da je Rusija hote dovedla do «začasnega zamrznjenja» mirovnih pogajanj na Koreji, da bi v tem času lahko pretehtala trenutni svetovni položaj.

Tudi podkomisija, ki obravnava vprašanje vojnih ujetnikov, je zaključila danes pogajanja brez uspeha. Mnenja glede proste izbire vojnih ujetnikov pri repatriaciji so še vedno deljena. Admiral Libby je v tej zvezi izjavil: «Izgleda da se pogajanja, nanašajoča se na vojne ujetnike, sploh ne bodo premaknila z mrtve točke. Jutri ob 11. se bomo znova sestali, vendar ne vem zakaj.»

Poveljstvo OZN je danes javilo zaključke preiskave, zaradi zračnih incidentov v noči od 17. do 18. januarja. S tem poročilom priznava poveljstvo, da je bilo v resnici vržena bomba na ujetniško taborišče v Severni Koreji, ker je pilot nekega reakcijskega letala pomotoma spustil 500-kilogramsko bombo namesto praznega bencinskega soda. Glede obstreljevanja avtomobilskega konvoja, ki je pripadal severnokorejski delegaciji, pa pravi poročilo, da je do tega napada v resnici prišlo, akoravno je bil konvoj označen s predpisanimi oznaki. Toda ta konvoj, nadaljuje poročilo, je bil že drugi, ki se je ta dan pomikal proti Kesongu. Ob koncu pravi poročilo, da smatra s tem zadevo kot zaključeno.

Pretekli teden so zavezniške čete prizadjale nasprotniku naslednje žrtve: 2124 mrtvih, 1305 ranjenih in 54 ujetnikov. V prvih treh tednih tega meseca so na ta način utrpeli Severnokorejci 13.292 žrtev.

Megla in sneg ovirata delavnost izvidnic na fronti. Letalstvo je napravilo nekaj poletov nad sovražno ozemlje in bilo napadeno od nasprotnega letala, ne da bi utrpelo škodo. Severnokorejsko topništvo je izstrelilo v torek na vsej fronti, dolgi 145 milj samo 155 granat.

Irci izumirajo

LONDON, 23. — Po izjavi John O'Briena z notredamske univerze, postaja Irska dežela samcev in tetk in če se ne bo zvišalo število zakonov, se bo prebivalstvo Irske nevarno skrčilo. V resnici se rodi danes na Irskem sorazmerno najmanj otrok in so med desetimi Irci med 30. in 34. letom le štirje poročeni.

Pasja birokracija

Kakor znano, je vse življenje na Madžarskem vklenjeno v birokratski okvir važnih zakonov, uredb in aktov, ki urejajo vse mogoče in nemogoče podrobnosti. Ta strogi birokratski red je segel tako daleč, da so na Madžarskem pred nekoliko dnevi uzakonili in s posebno odredbo uredili celo striženje psov. Nekoliko čudno se to sliši, vendar je resnica.

Madžarski Službeni list je namreč objavil pred nekoliko dnevi dekret ministra za trgovino (št. 411.306), s katerim je vsem lastnikom psov najstrože ukazano, da morajo strići svoje pse, ev kolikor dlaka doseže več nego dva centimetra dolžine. V podrobnostih pa gre dekret še dalje, ker odreja, da se bodo tega posla lotili zadevni oblastni organi, pri čemer ne pripade lastniku psa nikakršna odškodnina. V primeru pa, da bo lastnik sam ustregel zahtevi in lastnoročno ostrigel svojega laleža, bo dobil en forint nagrade.

Tako nabrano dlako, predpisuje uredba, bodo morali lastniki oddati oblastnim organom. V kolikor pa bi ne zadostili uredbi, da bi namreč sploh ne strigli psov, odnosno iz koristoljubja utajili ostriženo dlako, bodo strogo kaznovani.

Zaradi te odredbe se uboge pasje mrcine sedaj na zimo prav gotovo ne bodo počutile prijetno. Vsekakor pa mnogo udobneje, nego njihovi lastniki, ki so že dokaj časa oguljeni do kože.

KINO

V TRSTU

Rossetti. 16.00: «Nesrečna druž na», A. Fabrizi.
Excelsior. 16.00: «Pohujšanje v radi bele okleke», Grenwood.
Nazionale. 16.00: «Deklica z D naves», M. Rokk.
Fenice. 16.30: «Osvajalka», S. Hayward.
Filodrammatico. 16.00: «Zadn pirat», P. Herweid.
Arcobaleno. 15.30: «Bil je on da, da!», W. Chiari.
Astra Rojan. 16.30: «Hčerka Ne tuna», E. Williams.
Alabarda. 15.00: «Potujoči oblak V. Johnson, J. Allyson.
Armonia. 15.30: «Obsodite me, l vam uspe», G. Rogers.
Ariston. 16.00: «47 - govori mrtv
Aurora. 16.: «Rodolfo Valentino
Garibaldi. 15.15: «Dakotski pi čarji», Red Cameron.
Ideale. 16.00: «Zgubljene žen R. Montalban.
Impero. 16.00: «I. Barkleys I Brodwaya», G. Rogers.
Italia. 1500: «Plava rapsodija R. Alda.
Kino ob morju. 16.00: «V tem v šem življenju», B. Davis.
Moderno. 16.00: «Most neustr niha», R. Scott.
Savona. 15.00: «Strašna žensk Maria Felix.
Viale. 16.00: «Tolpa», R. Mitchu
Vittorio Veneto. 16.00: «Ljubil me ugonablja», W. Chiari.
Azzurro. 16.00: «Breme preteklo stis», J. Crawford.
Belvedere. 16.00: «Napoleon vohuni», J. Kent.
Marconi. 16.00: «Grešniki greha», W. Pidgeon.
Massimo. 16.00: «Sangal ekspres», C. Brook.
Novo Cine. 16.00: «Prednja str ža obupancev», G. Peck.
Odeon. 16.00: «Vedno si lagal M. O'Hara.
Radio. 16.00: «Nasilje», V. Hefl
Vittoria. 16.00: «Življenje in pesni koraki», Y. Haver.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

CETRTEK, 24. januarja 1952
Poročila ob 7.00, 13.30, 19.
in 23.05. 14.00 Operne arije pop znani pevci. 14.30 Od včeraj d danes. 14.35 Pisan popoldansk spored. 18.00 Pojo Fantje na v si 19.00 Lahka instrumentalna glasba. 23.10 Glasba za lahko no

TRST II.
11.30 Lahka glasba. 12.10 Z vsakega nekaj. 12.45 Poročila 13.00 Slovenski dueti in kvarte 13.20 Veseli ritmi. 13.30 Rossi Respighi: Fantastični bazar. 14.0 Glasba za štiri klavirje. 14.00 Poročila. 17.30 Plesna glasba 18.15 Glasbeno predavanje. 18.4 Zabavna glasba. 19.00 Slovenšč na za Slovence. 19.20 Operna glasba. 19.45 Poročila. 20.00 Vi linski koncert prof. Karla Sr cina 20.20 Počasni ritmi. 20.3 Okno v svet. 20.45 Lahka glasb 21.00 Radijski oder — V Calvino CLOVESKO BITJE, žalostna v dejanjih; nato priljubljene melo dije. 23.00 Schubert: Sonata st. 23.15 Poročila. 23.32 Polnočna glasba.

TRST I.
7.45 Jutranja glasba. 11.15 N poletanski orkester, vodi Giuse pe Anepeta. 12.15 Operetna gla ba. 13.30 Orkestralna glasba. 14.0 Gledališke novosti — Enzo Fe rieri. 18.00 Glasbena ura. 21.3 Koncerti drugega programa. 22.4 Preludiji in intermezzi iz oper.

SLOVENIJA
12.00 Igra Študentski plesn sekstet. 12.30 Poročila. 13.10 Po pularna dela francoskih skla teljev. 14.00 Dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori. 14.10 Jugosl vija v pesmi in plesu. 15.00 Poro čila. 15.10 Zabavna glasba. 15.3 Želeli ste — poslušajte! 16.1 Koncert sopranistke Marjet Radovan in violinista Pirona V herja, pri klavirju Marijan P povšek. 17.10 Lahka glasba. 17.4 Zborovske skladbe Bedřic Smetana. 18.15 Slovenske po in valčki. 18.35 Okno v svet. 18.4 Herbert Svetel: Trio za flavto klarinet in fagot — Izvaja Ma borski pihalna trio Ernest Gr den, Franc Stober in Drago Lo bek (Prenos iz Maribora). 19.0 Zabavna glasba. 19.30 Poročil 20.15 Znani pevci pojo operne arije. 21.20 Iz zakladnice del Hu ža Arniča. 22.30 do 23.00 V ra vedrilo igra BBC orkester Ra Martin.

ŠPORTNI DNEVNIK

ZDRUŽENE DRŽAVE in olimpijska misel

Avery Brundage je od leta 1929. dalje predsednik ameriškega olimpijskega odbora in načelnik ameriške športne zveze. Kot lahkoatlet se je z ameriškim olimpijskim moštvom udeležil olimpijskih iger v Stockholmu leta 1912. Sedaj vodi gradbeno podjetje v Chicagu.

Od oživitve olimpijskih iger leta 1896, so na teh velikih prireditvah zastopala Združene države vedno močna moštva. Atletika igra v Združenih državah že zaradi svojega pravilnika, ki hoče lepo in pošteno igro ter dobro in športno zadržanje, izredno važno vlogo. Vsi udeleženci tekem imajo enake priložnosti in enake pravice. Na igrah naj zmaga najboljše moštvo; ne glede na bogastvo, socialni položaj, politiko, barvo in veroizpoved.

Zaradi važnosti olimpijskih iger določijo mnoge države znatne vsote za kritje organizacijskih stroškov državnih moštev. V Združenih državah pa — da bi preprečili vsakršen politični vpliv — bo potrebnih 850.000 dolarjev zbralo športno občinstvo samo. V Združenih državah so letos organizirali posebne izbirne tekme v vseh panogah, ki so na sporedu olimpijskih iger. Izbirnih tekem so se lahko udeležili vsi atleti - amaterji. Med zmagovalci teh tekem bodo izbrali ameriško olimpijsko moštvo izključno po zmožnosti posameznikov, kajti nihče si ne more zagotoviti svojega mesta v ameriškem olimpijskem moštvu z denarjem.

Ameriški zastopniki so se doslej vedno odlično uveljavili na olimpijskih igrah. Tako na primer so v lahki atletiki, katero priznavajo kot najvažnejšo panogo na sporedu olimpijskih iger, ameriški atleti dosegli več prvih mest, kot pa tekmovalci vseh ostalih držav skupaj. Na vseh olimpiadah od leta 1896 dalje, so si ameriški mladeniči in mladenke priborili najmanj eno tretjino vseh zmag. Pred in po zaključku raznih olimpijskih iger so ameriška olimpijska moštva vabili v mnoge države, kjer so pripomogli k dvigu ravni tekmovanja.

Olimpijske igre so oživele leta 1896, po velikih naporih in prizadevanjih francoskega vzgojnika in znanstvenika barona de Coubertina. Bil je prepričan, da bodo olimpijske igre povečale mednarodno zanimanje za šport, ki bo dovedel do priznanja prave veljave telesne kulture in potrebe po telesni vzgoji mladine na svetu.

Poleg izgradnje močnih in zdravih teles in razvoja značaja, ki so sad sodelovanja na igrah in v atletiki sploh — s pravilnim vodstvom — se je baron de Coubertin zavedal, da je moralna vrednost športa, ki so jo do takrat zanemarjali, velike in trajne veljave. Lepa in poštena igra ter dobro športno zadržanje — kar je pri vseh športnih panogah neobhodno potrebno — niso nič več in nič manj, kot le izraz starega zlatega pravila. Bil je prepričan, da je najboljši način za pospeševanje vzajemnega spoštovanja, boljšega razumevanja med sloji in rasami ter mednarodne dobre volje, če mu uspe, da zbere na športno manifestacijo pod enakimi pogoji mladino vsega sveta.

Olimpijske igre so se kot je to pričakoval baron de Coubertin, močno razvile. Amaterski športni voditelji raznih držav so nad 50 let prijateljsko poravnavali medsebojne različne poglede okrog konferenčne mize.

AVERY BRUNDAGE
(Se nadaljuje)

Posebni predstavnik ZDA v Tokiu

Peking poudarja neveljavnost pogodbe med Japonsko in nacionalistično Kitajsko

Predsednik Truman je imenoval Deana Ruska kot posebnega predstavnika Združenih držav, ki bo vodil razgovore z Japonsko za določitev pogojev, ki bodo omogočali bivanje ameriških čet na Japonskem po podpisu mirovne pogodbe. Dean Rusk bo odpotoval v Tokio danes zvečer v spremstvu skupine svetovalcev.

Ministrski predsednik Jošida je danes zatrdil, da bo moral Japonska napeti vse sile za povečanje in vzdrževanje lastne varnosti. Vsakdo izmed nas, je dejal, bo moral z resnostjo in odločnostjo izpolniti svojo dolžnost.

Potem ko je poudaril, da se je treba za trenutno gospodarsko blagostanje Japonske zahvaliti predvsem aktivnosti vojne industrije, je Jošida izjavil da je zunanja trgovina države dosegla tri in pol milijarde dolarjev. Dodal je da bodo ob koncu proračunskega leta 1951 japonske rezerve dosegle 550 milijonov dolarjev in 75 milijonov funtov. Razpravljajoč o borbi proti komunistični nevarnosti, je Jošida naznanil, da bo parlament kmalu poklican voliti nove zakone, ki naj bi zajamčili notranjo varnost države.

Podtajnik kitajskega zunanjega ministrstva Cang Hang Fu je v današnjem govoru po radiu v Pekingu napadel japonsko vlado, ker je sklenila podpisati mirovno pogodbo z reakcionarno kliko Kuomintanga. Pogodbo je označil kot dokaz zavezništva reakcionarne japonske vlade z ameriškim imperializmom, ki ima namen pripraviti napadalno vojno proti kitajski republiki.

Podtajnik je pripomnil, da je zunanji minister Ču En Laj že 18. septembra 1951 poudaril, da je japonska pogodba, sklenjena na pritisk Združenih držav, neveljavna, ker pri tem ni bila udeležena kitajska ljudska republika.

Določeni italijanski alpski vozači za Oslo

Izraelci ne bodo tekmovali, število nastopajočih držav se je znižalo na 30

OSLO, 23. — Organizacijski odbor zimskih olimpijskih iger sporoča, da bo prispelo italijansko moštvo v Oslo 1. februarja. Ekipa je sestavljena iz 35 tekmovalcev in petih funkcionarjev, stanovala pa bo v olimijskem naselju.

Tehnični komisar italijanske smučarske zveze je določil sestavo alpskih tekmovalcev: Zeno Colò, Roberto Lacedelli, Silvio in Albino Alverà, Carlo Gartner ter Ilio Colli.

Edino Colò in Silvio Alverà bosta nastopila v vseh treh discivlinah. Collija so vključili v moštvo zaradi izvrstne vožnje v Badgasteinu, čeprav zaradi nesrečnega padca ni dosegel na tem tekmovanju večjega uspeha.

Izrael je sporočil v Oslo, da njegovih zastopnikov ne bo na igre. Poslali bodo samo opazovalce. Število nastopajočih držav se je tako znižalo na trideset.

Ezzard Charles izzval Walcotta

NEW YORK, 23. — Ezzard Charles je izzval službeno Joa Walcotta in poslal boksarski komisiji države New York 5000 dolarjev kavcije.

V tej zvezi je dejal predsednik zveze Christenberry, da Charles zasluži, da boksa z Walcottom za naslov, ker je «od vseh priznan kot najresnejši kandidat za naslov».

Menažer Marciana, drugega kandidata pa je dejal, da njegov mož ne misli izzvati Walcotta, razen v primeru, ako bi se Charles odpovedal svojemu prednostnemu položaju.

V PRIJETNEM RAZPOLOŽENJU

Razdelitev nagrad mladincem Planinskega društva

Mladina pri Planinskem društvu je dobila medalje Seveda samo najboljši, oni, ki so si 3. januarja upali na smučiščih v Podkorenu na bojno poljano. Polagali so račun čez desetdnevno padanje. Progo bi lahko imenovali tudi slalom, saj je bilo nekaj vrat, a zlobni jeziki pravijo, da je bilo včasih treba hoditi tudi navzgor. In to ni ravno slalom. Pa pustimo malenkosti, medalje so medalje. Včeraj zvečer so jih prejeli ob prijetnem prigrizku. Najlepšo Ceraolo; bil je zmagovalec. Drugi Milič, 3. Frandolič. Veliko presenečenje predstavlja četrto mesto prve ženske predstavnice Nevenke Pavlič. Sledi ji Dunja Pavlič. Slavni primeri vlečejo. Fantje, ki so se plasirali za njima ne bi hoteli biti omenjeni. Bodi jim usrečeno.

Sedaj pa brez šale: Tečaj je nadvse lepo uspel in nad dvajset mladincev je dobilo dobro osnovno znanje v smučanju. In to je lep uspeh.

* * *

ADELAIDE, 23. — Mervyn Rose je s težavo porazil mladega Kena Rosewalla z rezultatom 6-4, 6-4, 5-7, 2-6, 6-2. Odlična igra z osnovne črte je motila Rosa, ki se je z izrečnim zaključkom vendar plasiral v polfinale, kjer bo igral proti Sedgmanu. Avstralski as je porazil Don Candya s 7-5, 6-1, 6-4. Sedgman je v tej igri pokazal, da je že vedno v brezhibni formi.

Amerikance Dick Savitt je porazil Iana Ayrea, vendar s svojo igro ni prepričal. Rezultat: 6-1, 6-4, 5-7, 4-6, 6-4.

McGregor je zaprl usta svojim kritikom z zmago nad Geoffom Brownom v treh samih setih: 6-4, 6-2, 12-10.

Avstralska prvakinja Thelma Long je vpeljala novo modo. Pred soncem se brani s platnenim klobukom, v njega pa so vpleteni ohrovtovi listi Prvakinja je dejala, da se je to naučila pri nekaterih evropskih igralkah.

River Plate zopet igral neodločeno

Mešana enajstorica Genove je bila tehnično slabša, vendar nevarnejša

GENOVA, 23. — Mešana enajstorica Genove-River Plate 3-3 (3-2). Zopet neodločen rezultat, ki ne kaže točne vrednosti moštev na igrišču. Gostje so bili v premoči, a jim delno močan veter, delno neodločenost napada niso pustili do zmage. Enajstorica Genove ni bila sestavljena iz najboljšega, kar premore mesto, ker sta oba trenerja Foni in Senkey preizkusila nekatere rezerve. Tekma uravnovešena, z lepšimi akcijami Argentincev, bolj nevarnimi domačinov. Gledalcev samo 3000.

Gole so dali: v 4. minuti Bassetto po lepem predložku Rossettija. V 6. minuti so gostje po hitrem protinapadu izenačili (Labruna). V 28. Pravisano z glavo; v 38. minuti Argentinci zopet dosežejo neodločenost s Pizzutijem in v 39. minuti Bassetto. V 42. minuti drugega dela je Gomez izenačil. To je bil zadnji gol dneva.

Postavi:

GENOA - SAMPDORIA: Moro (Gualazzi); Azimonti (Gratton), Corradini; Opezzo (Coscia), Ballico (Fommei), Celio; Frizzi (Lucentini), Bassetto (Pravisano), Rossetti, Pravisano (Bernardis), Sabbatella (Gotti).

RIVER PLATE: Carisso (Rocha); Ramos (Perez), Soria; Acono, Verrini (Spada), Ferraris (Montez); Vernazza (Resquera), Pizzuti (Prado), Gomez, Labruna (De Zorzi), Loustan.

* * *

GENOVA, 23. — 5. februarja se bodo sestali v Genovi italijanski nogometaši za trening pred tekmo Italija-Belgija.

* * *

NEW YORKU, 23. - Tommy Ryan, ki je izzval pretep 11. januarja na boksarskem dvoboju v Madison Square Gardenu, je bil skupno z bratom aretiran.

ODLOMKI IZ KNJIGE R. CARTIERA „TAJNOSTI DRUGE SVETOVNE VOJNE" 22.

PRIPRAVE NA VOJNO Z RUSIJO

Petindvajsetega maja je Brauchitsch predlagal velik napad oklopnih sil v pokrajini Vimy — Saint-Omer — Gravelines. Slo je za močan pritisk na žep pri Dunkerqueu, kjer se je še vedno držala francosko-angleška vojska. Hitler se s tem ni strinjal, češ da je treba prihraniti tanke za drugo bitko, ki se bo kmalu začela. Vendar pa je odločitev prepustil Rundstedtu.

Poklicati podrejenega oficirja za arbitra je pomenilo za Brauchitscha hudo žalitev. Rundstedt je seveda takoj sprejel Hitlerjevo stališče.

To pa je bila napaka, zaradi katere se je del v žepu pri Dunkerqueu obkoljene francosko-britanske vojske rešil.

«Kolikšna škoda!» je vzkliknil Guderian, «da so me ustavili pred Boulognem!»

«Upali smo», pravi Keitel, «da bomo zajeli vso angleško vojsko. Toda naše sile pri Abbevillu niso zadostovale, tiste pa, ki so prodirale z vzhoda, niso intervenirale dovolj hitro, tako da je ostalo odprto grlo, skozi katero se je sovražnik umaknil».

Evakuacija Dunkerquea je bil velik uspeh. Na en sam rušilec se je vkrcalo do dva tisoč ljudi in zgodilo se je, da so Angleži vkrcali Francoze pred svojimi vojaki. Toda od vsega gradiva in orožja so mogli rešiti samo revolverje.

Hitler je še enkrat podlegel svoji nestrpnosti. Prezgodaj je mislil, da je bitka na severu končana, in prezgodaj je umaknil glavnino svoje vojske, da bi z njo prebil sicer šibko fronto, ki jo je general Weygand postavil na Sommi in Aisni.

Kljub vsemu je bila zmaga presenetljiva in usodna.

PRIPRAVE NA VOJNO Z RUSIJO

Ko je nemška vojska septembra 1939 vdrla na Poljsko, je pustila na francoski meji samo pet divizij. Ko se je oktobra pripravljala na Zahod, je pustila na severnem ozemlju Poljske tudi samo pet divizij.

Premagana Poljska je bila razdeljena. Sovjetske in hitlerjanske čete so zavzele položaje z obeh strani demarkacijske črte, ki sta jo bila začrtala na zemljevidu Ribbentrop in Molotov.

Sprva je bila Nemčija zadovoljna. Sedemnajstega septembra je pisal šef pomorskega operativnega oddelka, da je ruski vdor na Poljsko dogodek, ki utegne imeti najsrečnejše posledice. Triindvajsetega septembra je predlagal veliki admiral Räder firerju, da bi bilo dobro, če bi Rusi odstopili Nemčiji podmornice in jim dali na razpolago Murmansk, ki naj bi postal oporišče za nemške pomožne križarke.

Petindvajsetega septembra je bila nemška admiraliteta razpoložena izrazito prijateljsko. Pomorski ataše v Moskv je poročal, da ni vzroka dvomiti o lojalnosti ruskega stališča. Nekaj dni pozneje je Räder ukazal proučiti vprašanje sodelovanja z Rdečo mornarico. Ko so poslali vprašanje Ministrstvu za zunanje zadeve, ki je bilo tudi zelo prijateljsko razpoloženo, je prišel odgovor, da se lahko računa na najširše sodelovanje z Rdečo mornarico.

Desetega oktobra je Räder obvestil Hitlerja, da se neka pomožna križarka oskrbuje v Murmansku in da ji Rusi ponujajo oporišče na varnem kraju v bližini tega pristanišča. Sodelovanje se je bilo začelo. Räder je upal, da bo z rusko pomočjo dobil oporišče tudi v Norveški.

Naslednjega dne, 11. oktobra, je nastala prva tanjša razpoka v nemško-sovjetskih odnosih. Rusija in Anglija sta podpisali sporazum o menjavi blaga: ruski les za angleški kaučuk in cink. Toda nemška vlada se je hitro otresla tega neznatnega vznemirjenja. Nadejala se je celo, da bo prejemala prek Rusije del tega so vražnikovega cinka in kaučuka. «Razen tega», je izjavila admiraliteta, «bomo vedno lahko intervenirali, ker bodo les prevažali prek Murmanska na nevtralnih ladjah».

Sedemnajstega oktobra je nemška vlada izrazila mnenje, da popravilo vojnih ladij v ruskih ladjedelnicah kakor tudi oskrbovanje pomožnih križark v ruskih pristaniščih iz političnih in vojaških razlogov ni zaželeno. Toda priprave za severno oporišče bi morale še bolj napredovati. Pomorski ataše v Moskvi je zahteval, naj bi Nemci nehali vohuniti proti Rusiji, sicer bodo postali Rusi nezaupljivi.

Štiriindvajsetega oktobra je sporočil nemški veleposlanik, da bo Rusija izpolnila vse svoje obveznosti do Nemčije in da ne bo dovolila francosko-angleškim vojnim ladjam prehoda skozi Dardanele, niti Turčiji, da bi se postavila na protinemško stališče.

Čez dva dni je šef pomorskega operativnega oddelka pisal: «Gospodarska pomoč Rusov je za nas odločilnega pomena. Rusi so nam velikodušno ponudili toliko stvari, da na uspeh angleške blokade ni mogoče računati. Nemčija bi tudi morala nuditi Rusiji dokaze velikodušnosti».

Enaintridesetega oktobra je Molotov izjavil, da bo sovjetsko-nemško prijateljstvo trajalo dolgo, in ostro je napadel Anglijo, češ da uveljavlja blokado in tako tepta mednarodno pravo.

Drugega novembra je bil sovjetski narodni komisar za pomorstvo na obisku v Nemčiji. «Odgovoril boma», je rekel admiralu Räderju — «ne z besedami, temveč z dejanji».

Z dejanji! Poglejmo eno izmed njih: dvanajstega decembra se je «Bremen», ki se je zatekel v Murmansk, zmagoslavno pojavil ob izlivu reke Labe. Ponižanje za angleško mornarico, ki je dovolila prehod tej velikanski ladji! «Rusia — pravi nemška admiraliteta, — «so izredno mnogo prispevali k uspehu!»

V začetku vojne so Nemci nehali graditi velike ladje in začeli izdelovati podmornice. Ogrodja velikih ladij so ostala v ladjedelnicah. Rusi so bili pripravljeni kupiti te nedograjene ladje, ki bi jih sami dogradili